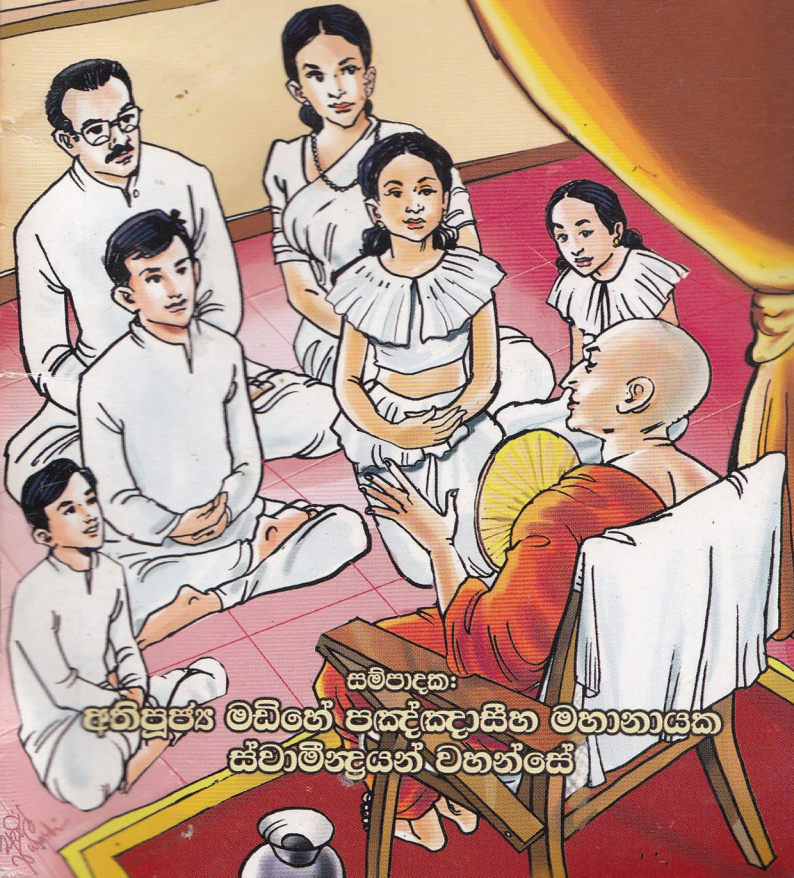

බෞද්ධයා හා බෞද්ධ චාරිත්‍ර

සම්පාදක:

අතිපූජ්‍ය මඩිහේ පඤ්ඤාසිහ මහානායක
ස්වාමීන්වරුන් විභව්සේ

“2600 ශ්‍රී සම්බුද්ධන්ට ජයන්තියට පිළිවෙතින්
පෙළ ගැසෙමු”

**බෞද්ධයා
හා
බෞද්ධ චාරිත්‍ර**

සම්පාදක
අග්ගමහාපණ්ඩිත
මඩිහේ පඤ්ඤාසිහ මහානායක
ස්වාමීන්වරුන් වහන්සේ

2553/2010

ප්‍රථම මුද්‍රණය - 1994

දෙවන මුද්‍රණය - 2009

තෙවන මුද්‍රණය - 2010

ධර්මදානය පිණිස කරුණා භාරය විසින් මුද්‍රණය කරවා
බෙදාහරින ලදී.

කරුණා භාරය

67, කාර්මික ජනපදය,

කටුවාන පාර,

හෝමාගම

www.karunalanka.org

මුද්‍රණය හා මුද්‍රණ අනුග්‍රහය :

සී/ස කරුණාරත්න සහ පුත්‍රයෝ

67, කාර්මික ජනපදය,

කටුවාන පාර,

හෝමාගම.

පෙරවදන

තථාගත බුදුපියාණන් වහන්සේගේ සම්බුද්ධත්වයෙන් වසර 2600ක් සම්පූර්ණවීම ක්‍රි.ව. 2011ට යෙදී තිබේ. විශේෂයෙන් අතිගරු ජනාධිපතිතුමන් මෙම වර්ෂය සම්බුද්ධත්ව ජයන්ති වර්ෂය ලෙස නම් කොට ලේකම් කාර්යාලයක් පිහිටුවා, මෙහෙයුම් කමිටුවක් ද පත්කර තිබේ. "පිළිවෙතින් සැරසෙමු" යන තේමා පාඨය ඔස්සේ විසිවැදෑරුම් වැඩසටහන් මුළු රට පුරා ක්‍රියාත්මක කරලීම මෙම මෙහෙයුම් කමිටුව වෙත පැවරී ඇති කාර්යභාරයයි.

ශ්‍රී ලාංකික ජන සමාජය පිළිවෙතින් සරු කරලීමේ පරම ආධ්‍යාශයෙන් යුතුව මේ වන විටත් බොහෝ වැඩසටහන් ක්‍රියාවට නංවා තිබේ. මෙහිදී ප්‍රධානත්වය ලැබෙන්නේ පිළිවෙත් හෙවත් ප්‍රතිපත්ති දියුණු කරලීමටයි. නැතහොත් යහපත් ගුණධර්මවලින් පිරි සමාජයක් නිර්මාණය කරලීමයි. අප තථාගත බුදුපියාණන්ගේ සම්බුද්ධත්වය නිමිතිකර අප ජන සමාජය පිළිවෙතින් සරු කරන්නට මේ ලද අවස්ථාව භාවිතාවට ගනිමු.

සත්‍ය වශයෙන්ම මෑතකාලීනව අපට උරුම වූ පාරිභෝගික සංස්කෘතිය මිනිස් දිවියේ පැවති සියලු වටිනාකම් හෙවත් පිළිවෙත් සියල්ලම පාහේ, කාබාසිනියා කර දමන්නට සමත් විය. ජනයාගේ සරල වාමි අභිංසක දිවි පෙවෙන අතිශය සංකීර්ණත්වයට පත්වෙමින් සියලු සංස්කෘතික ධර්ම උඩු යටිකුරු වී ඇති අයුරු අපට පෙනේ. ඇඳුම පැළඳුම, කථාබන්, ගමන බිමන පමණක් නොව උපතේ සිට මරණය දක්වා ජීවිතයේ සියලු වැදගත් අවස්ථා සංකර සිරිත් විරිත් ඔස්සේ සමරන්නට පුරුදුව තිබේ. මානව දයාව මුදලට විකිණී ගොස් රුපියල් නොව ඩොලර්, යුරෝ වෙනුවෙන් සියලු සංස්කෘතිකාංග උගසට තබන්නට මේ වන විට අප සමාජය සැහැසි වී තිබේ.

මෙම අවාසනාවන්ත තත්ත්වයෙන් සමාජය මුදවා ගැනීමට මෙම සියවසේදී අපට නොහැකි වුවහොත් තවත් සියවසකට රැගෙන යන්නට ශ්‍රී ලාංකික දේශයක් අපට උරුම නොවනු ඇත.

එබැවින් සම්බුද්ධත්ව ජයන්තිය විශාල සමාජ පරිවර්තනයක් ඇති කර ගැනීම සඳහා ලද අගනා අවස්ථාවකි. මෙහිදී පිළිවෙත් සරු කරලීමේ කාර්යයේදී බෞද්ධ ගෞරව හා බැඳුණු ප්‍රතිපත්ති සංවර්ධනය කරලීම අනිවාර්ය අවශ්‍යතාවක් වී තිබේ. බෞද්ධ ගෞරවක් තුළ පැවති වටිනාකම් නැවත ගොඩනගා ගැනීම බෞද්ධ සමාජයේ දියුණුවට හේතු වන බැවිනි. ඒ සඳහා උපස්ථම්භක කරගත හැකි වටිනා කෘතියක් ලෙස අතිගරු මඩිනේ පඤ්ඤාසීභ මහානාහිමිපාණන් වහන්සේ විසින් රචිත "බෞද්ධයා හා බෞද්ධ චාරිත්‍ර" නම් වූ මෙම කෘතිය හැඳින්විය හැකිය.

බෞද්ධයා යනු කවරෙක්දැයි හඳුන්වා දීමේ සිට - අර්ථවත් බෞද්ධ දිවියක් ගත කරන ආකාරය අපට කියාදෙන මෙම කෘතිය බෞද්ධයාගේ අත් පොතක් බවට පත් කළයුතු ග්‍රන්ථයකි. "කරුණා භාරයේ" කාරුණික අනුග්‍රහයෙන් මෙය මුද්‍රණය වී ඔබ අතට පත් කෙරෙන අතර සම්බුද්ධත්ව ජයන්තියේ පිළිවෙත් දියුණු කර ගැනීම උදෙසා මාහැඟි මග පෙන්වීමක් මේ ඔස්සේ සිදු කෙරේ.

තෙරුවන් සරණින් සිරිලක ජනතාවට දැහැමි ජීවිත ගත කරන්නට ශක්තිය ලැබේවා!

පූජ්‍ය අගලකඩ සිරිසුමන ස්ථවිර
ජ්‍යෙෂ්ඨ කථිකාචාර්ය
සිංහල අධ්‍යයන අංශය
කොළඹ විශ්වවිද්‍යාලය

හමෝ තස්ස හගවතෝ අරහතෝ සම්මාසම්බුද්ධස්ස

බෞද්ධයා නම් කවරෙක් ද?

බුදුරජාණන් වහන්සේ ශාස්තෘන් වහන්සේ කොට අදහන්නෝ බෞද්ධයෝ නම් වෙති. පූර්වයෙහි බෞද්ධ යන නාමය ව්‍යවහාර කළේ උපාසක යන්නට ය.

බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ධර්මය අසා පැහැදුණු අන්‍යාලබ්ධික ක්‍ෂත්‍රිය බ්‍රාහ්මණාදීන්, "මම හගවත් ගෞතමයන් වහන්සේ සරණ යෙමි, ධර්මය ද හික්‍ෂු සංඝයා ද සරණ යෙමි. හගවත් ගෞතමයන් වහන්ස, මා උපාසකයෙකැයි දරා ගන්නා සේක්වා, සලකා ගන්නා සේක්වා" යි අයැද සිටියේ තමන් තෙරුවන් සරණ ගිය උපාසකයෙකු ලෙස සලකන්නට ය.

මේ නයින් සලකා බලන විට "උපාසක - උපාසිකා" යනු බෞද්ධ වූ ස්ත්‍රී පුරුෂයින්ට සුදුසු වූ ද නියම වූ ද නාමයෝ වෙති. එහෙයින් මෙකල ව්‍යවහාරය අනුව බෞද්ධ යැයි කීවත් ධර්ම ග්‍රන්ථයන්හි සඳහන් වන පරිදි උපාසක යැයි කීවත් වචනයෙහි විනා අර්ථයෙහි වෙනසක් නැති බව සැලකිය යුතු ය.

"උපාසකයෙක් - බෞද්ධයෙක් වන්නේ කෙසේ ද" යි අසන ලද ප්‍රශ්නයකට පිළිතුරු වශයෙන් බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙසේ වදාළහ.

"යමෙක් බුදුන් සරණ ගියේ ද, දහම් සරණ ගියේ ද, සඟුන් සරණ ගියේ ද මහානාම මෙ පමණෙකින් හෙතෙම උපාසක, බෞද්ධ නම් වේ!"

1. මහානාම සූත්‍රය

තෙරුවන් සරණ යෑමෙන් බෞද්ධ වේ යනු මෙහි අදහසයි. එහෙත් නිකම්, "බුද්ධං සරණං ගච්ඡාමි" යි කී පමණින් සරණ ගියා වන්නේ නැත. රත්නත්‍රය සේවන - භජන-පර්යුපාසනය කරන්නන්ගේ ශ්‍රද්ධාව හා ප්‍රඥාව පෙරදැරි කොට ඇති විත්තොත්පාදය සරණ ගමන නම් වේ. මේ කීවේ පරමාර්ථ වශයෙනි. සම්මුති කථාවෙන් කියතහොත්, ඒ තුනුරුවන්ගේ ගුණ දැන ගෙන, සසරින් මිදීමට ඒකාන්තයෙන් පිහිට වේ යැයි සිතා ඒ තුනුරුවන් ආශ්‍රයට යෑම හෙවත් ඒ තුනුරුවන් භවයෙන් මිදීමට ඇති එකම පිහිට - සරණ යැයි විශ්වාස කිරීම යි.

බෞද්ධයන් තුළ තිබිය යුතු ගුණධර්ම

සෑම බෞද්ධයෙකු තුළ අවිශේෂයෙන් තිබිය යුතු සර්ව සාධාරණ ගුණය, වෙන් වශයෙන් ඒ ඒ පුද්ගලයන් තුළ තිබිය යුතු පෞද්ගලික ගුණ යැයි බෞද්ධයන්ගේ ගුණ ධර්ම කොටස් දෙකකට බෙදති.

සර්ව සාධාරණ ගුණ

1. බෞද්ධයන්ගේ පරමාධ්‍යාශය සසර දුකින් මිදී නිවන් සුව ලබා ගැනීමයි. ඒ නිසා සෑම බෞද්ධයෙකු ම තමන්ගේ පරමාධ්‍යාශයට බාධා නොවන පරිදි සෑම කථාවක දී හා ක්‍රියාවක දී ද සෑම ඉරියව්වක දී හා සෑම මොහොතක දී ම සිහියෙන් හා නුවණින් ක්‍රියා කළ යුතු ය.
2. "මා නිසා අන්‍යයන්ට කරදරයක් නො වේවා" යන බෝසත් ගුණය සෑම බෞද්ධයකු තුළ ම තිබිය යුතු ය. තමන්ගේ කථා හා ක්‍රියාත් ඉරියවුත් අන්‍යයන්ට කරදරයක් නොවන ලෙස ම පැවැත්විය යුතු ය.

කරුණාව හා මෛත්‍රිය ද සෑම බෞද්ධයෙකු තුළ ම තිබිය යුතු ගුණාංගයකි.

3. ශ්‍රද්ධා - ශීල - ශ්‍රැත - ත්‍යාග යන ගුණ සතර ද සෑම බෞද්ධයකු තුළ ම තිබිය යුතු බව බුදුරජාණන් වහන්සේ මහානාම සූත්‍රයෙහි දී වදාළහ.

4. තව ද, පහත සඳහන් වන ගුණ දශය ද² තිබිය යුතු බව ප්‍රකාශ වෙයි.

(1) සංඝයා හා සමාන සුව දුක් ඇත්තෙක් වේ. එසේ වීමට සංඝයා ගේ සුව දුක් සෙවිය යුතු ය. බෞද්ධයන් හික්ෂුන්ගේ සුව දුක් නිතර සොයා බලනවා නම් හික්ෂුන්ට අනියම් මගින් කටයුතු පිරිමසා ගන්නට සිදු නොවන්නාක් මෙන් ම ගුණ දහම් දියුණු කර ගැනීමට ද ලොකු උපකාරයක් වෙයි. හික්ෂුන්ට උවමනා සිව්පසය ඒ ඒ වෙලාවට නිසි සේ ලැබීම කයට මෙන් ම සිතට ද සුව ලැබීමෙන් භාවනාවට පහසු වූ බවත්, එයින් ම මාර්ගඵල ලැබූ බවත් මානිකමාතාවන්ගේ කතාවකින් පැහැදිලිව පෙනෙයි. එසේ ම ශ්‍රද්ධාවන්තයන්ගේ කාරුණික සැලකිලි නිසා "මට මෙතරම් සලකන්නේ සිල්වත් ගුණවත්කම නිසා නොවේ ද?" යැයි සිතා භාවනා කොට රහත් වූවන්ගේ සංඛ්‍යාව ද සුළු නොවන බව පුරාණ කථාවස්තු වලින් ඔප්පු වේ.

(2) ධර්මය අධිපති කොට ඇත්තේ වේ. ධර්මය හොඳින් ඉගෙන ගන්නටත් ඒ අනුව පිළිපදින්නටත් සියලු

---

2. මිලින්ද ප්‍රශ්නය

කටයුතු ධර්මානුකූලව ම කරන්නටත් බෞද්ධයන් විසින් ඉටා ගත යුතු ය.

- (3) තමන්ගේ ශක්තියේ ප්‍රමාණයට දන් දී බෙදා ගෙන අනුභව කරන්නෙක් වේ.
- (4) බුද්ධ ශාසනයෙහි පිරිහීම දැක එය නගා සිටුවීමට වෑයම් කරන්නෙක් වේ.
- (5) නක්ෂත්‍රාදියෙහි යම්කිසි සත්‍යයක් ඇතත් සුඛ නැකත ම හැම යහපතට හේතු වේ යැයි විශ්වාස නො කොට කර්මය හා කර්ම එලය අදහන සමාන්තරාචාරියෙක් වේ.
- (6) ජීවිතය නිසාවත් අන්‍ය ශාස්තෘවරයෙකු සසර දුක් නැති කිරීමට පිහිට යැයි විශ්වාස නො කෙරෙයි.
- (7) කායද්වාරය ද වාගද්වාරය ද ආරක්ෂා කරන ලද්දේ වේ. සංවර කරන ලද්දේ වේ.
- (8) සමගියට කැමති වේ. සමගියේ ඇලුණේ වේ.
- (9) ඊර්ෂ්‍යා නොකරන්නේ, අවංකව හුදු බැති සිතින් ශාසනයෙහි දියුණුවට කටයුතු කරන්නේ වේ.
- (10) බුද්ධ-ධම්ම-සංඝ යන ත්‍රිවිධ රත්නයේ ගුණ දැන ගෙන, තෙරුවන් සරණ යන්නේ කුමටදැයි දැන ගෙන තෙරුවන් සරණ යෑම ද නියම බෞද්ධ ගුණයෙකි.

පොද්ගලික ගුණ

1. මවුපියෝ

තම දරුවන් අයහපතින් මුදා යහපතෙහි යොදා ආරක්ෂා කොට ප්‍රේමයෙන් හදා වඩන්නෝ මවුපියෝ නම් වෙති.

හොඳ මවුපියන්ගේ බලාපොරොත්තුව

මෙලොව හා පරලොව ද දියුණුව බලාපොරොත්තුව වන පණ්ඩිත මවුපියෝ දරුවන් වශයෙන් තමනට වඩා ගුණ නුවණැති අතිජාත පුත්‍රයා ද, තමන් හා සම වූ ගුණ නුවණැති අනුජාත පුත්‍රයා ද, කැමති වෙති. කුලය, පරපුර වනසන්නා වූ තමනට වඩා අඩු ගුණ නුවණැති අවජාත පුත්‍රයා නම් කැමති නොවෙති.

මවුපියන්ගේ යුතුකම්

(1) පවින් - අයහපතින් මුදවා ගැනීමත් (2) යහපතෙහි යෙදවීමත් (3) සුදුසු කාලයෙහි ශිල්ප ශාස්ත්‍ර ඉගැන්වීමත් (4) සුදුසු කාලය පැමිණි විට දරුවන්ට ආවාහ විවාහ කර දීමත්, (5) සුදුසු කල්හි දරුවනට දේපල පවරා දීමත් මවුපියන්ගේ යුතුකම් වෙති.

(1) පවින් - අයහපතින් මිදවීම හා (2) යහපතෙහි යෙදවීම දරුවකු මවකුසේ පිළිසිඳ ගත් දා පටන් ම මේ කටයුත්තෙහි යෙදිය යුතු ය. මවගේ ශරීරය ආහාරය අනුව දරුවාගේ කය වැඩෙන්නාක් මෙන් මවගේ අදහස් අනුව කුසේ සිටින දරුවාගේ අදහස් ද වැඩේ. එහෙයින් දරුවාගේ හොඳවීම හෝ නරක් වීම හෝ පිළිබඳ ප්‍රධාන වගකිව යුත්තා මව ය. පියා ද මවගේ ශරීර වර්ධනයට පෝෂ්‍ය ආහාර

සපයා දෙන්නාක් මෙන් හොඳ අදහස් වැඩිදියුණු වනු සඳහා මවගේ හිත නරක් නොවන සේ නීතරම ගුණ නුවණින් යුතුව වාසය කළ යුතු ය. දරුවා උපන් පසු ද හොඳින් හදා වඩා ගන්නට කැමති වන මවුපියන් විසින් පළමුව හොඳ ආදර්ශයෙන් හා දෙවනුව නිසි උපදේශයෙන් ද පුර්වාචාර්යයන් විය යුතු ය.

(3) සුදුසු කාලයෙහි ශිල්ප ශාස්ත්‍රයන් ඉගැන්වීම ද මවුපියන්ගේ යුතුකමෙකි. අකුරු උගන්වන විට ද ආගම පෙරදැරිවම කළ යුතු ය. ආගම දැනුමෙන් තොර උගත්කම තමනට හා ලෝකයට අනර්ථය පිණිස පවතින හෙයිනි.

කවර ශිල්ප ශාස්ත්‍රයක් ඉගෙන ගන්නත් තමන් බෞද්ධයන් බව නීතරම සිත තබා ගත යුතු ය. එසේ වන්නට නම් තම ආචාර ධර්මයනට පටහැනි නොවන ලෙස ම හැම උගැන්මක් ම කළ යුතු ය.

(4) සුදුසු කාලය පැමිණි විට දරුවන්ට ආවාහ විවාහ කර දීම ද මවුපියන්ගේ යුතුකමෙකි. සිංහල බෞද්ධ ශිෂ්ඨාචාරය අනුව ආවාහ විවාහ බන්ධන මරණයෙන් විනා අන් ලෙසකින් අතරමගදී කැඩීය හැක්කක් නොවේ. එහෙයින් දරුවනට ආවාහ විවාහ කර දෙන මවුපියන් විසින් වස්තුව පමණක් නොබලා ඔවුනොවුනට සරිලන වූ වයස ගති සිරිත් ගුණ නුවණ හා අදහස් ද ඉතා සැලකිල්ලෙන් විමසා බැලිය යුතු ය.

(5) දෙමව්පියන්ගේ අභාවයෙන් උරුමයට අයිතිවන තුරු සිටින්නේ නැතිව දරුවන්ගේ දියුණුවට උවමනා අවස්ථාව නොවරදවා සුදුසු පරිදි වස්තුව පවරා දීම ද දෙමව්පියන්ගේ යුතුකමෙකි.

2. පුත්‍රයෝ

මවුපියන්ගේ හිත සතුටින් හා ආදරයෙන් පුරවන්නෝ දරුවෝ ය. පුත්‍රයෝ ය, එසේ නොව මවුපියන්ගේ හිතට දුක් කරදර දෙන්නෝ දරුවෝ නොව මරුවෝ ය.

හොඳ පුතා හා දුව

මවුපිය ගුරුවරු වැඩිහිටියන්ගේ අවවාද අනුව ක්‍රියා කරන්නා වූ ද කුඩා කල තමන් පෝෂණය කළ දෙමවුපියන් පෝෂණය කරන්නා වූ ද නුසුදුසු කතාවලින් හා ක්‍රියාවලින් කුලවංශය, නොපිරිහෙලන්නා වූ හෙවත් කුල සිරිත් කඩ නොකරන්නා වූ ද ශ්‍රද්ධාවෙන් හා ශීලයෙන් යුක්ත වූ ද පුත්‍රයා ඉතා ප්‍රශංසා කටයුත්තෙකි. හොඳම පුතා වේ. එබඳු දුව ඉතාම ප්‍රශංසා කටයුත්තී වේ. හොඳම දුව වේ.

අතිජාත අනුජාත අවජාත වශයෙන් තුන් වැදෑරුම් දරුවන්ගෙන් අතිජාත විය නොහැකි නම් අනුජාත වත් වන්නට හැම දරුවකු ම උත්සාහ දැරිය යුතු ය.

දරුවන්ගේ යුතුකම්

මවුපියන් වැන්ද යුතු ය. ආහාරයෙන් ද පානයෙන් ද වස්ත්‍රයෙන් හා සේනාසනයෙන් ද සංග්‍රහ කට යුතු ය. සුවද ඇඟ ගැල්වීමෙන් හා නැහැවීමෙන් ද ඒ ඒ අවස්ථාවේ දී පා සේදීමාදියෙන් හා තෙල් ගැල්ලීම් ආදියෙන් ද සත්කාර කළ යුතු ය. එසේ කරන ගුණවත් දරුවනට මෙලොවදී ම නුවණැත්තෝ ප්‍රශංසා කෙරෙති. එබඳු දරුවෝ මරණින් පසු දෙවිලොව ඉපිද විපාක සුවයෙන් අධිකතර සතුටට පැමිණෙත්.

මවුපියන් වැදීම පෙර සිට පැවති යහපත් වාරිත්‍රයෙකි. පෙර රජවරු ආදී මහෝත්තමයෝ පවා මවුපියන් වැදීම ඉතා ආදරයෙන් කළ හ. එහෙයින් හොඳ බෞද්ධ දරුවන් දවසකට දෙවරක් නොහැකි නම් වරක්වත් නො වරදා ම මවුපියන් වැන්ද යුතු ය. එසේ ම ඉතා ආදරයෙන් මවුපියන්ට උපස්ථාන කළ යුතු ය.

3. කුල කාන්තාවෝ

මෙහි කුල කාන්තාවෝ යන්නෙන් අදහස් කරන්නේ විවාහයට සුදානම් ව සිටින කාන්තාවෝ ය.

බුද්ධ ධර්මයෙහි විශේෂයෙන් කුලඋන්නට දෙන ලද අවවාද රාශියෙකි. පුරුෂ පක්ෂයට වඩා විශේෂ අවවාද ස්ත්‍රී පක්ෂයට ප්‍රකාශ කළේ යම් කිසි රටෙක යහපත් සමාජයක් ඇති කිරීමට නම් මවුවරු සිල්වත්, ගුණවත්, නැණවත් විය යුතු බැවිනි. යම් කිසි ගෙදරක මව සිල්වත්, ගුණවත්, නැණවත් නම් ඒ ගෙදර හැදෙන වැඩෙන දූ දරු පිරිස එබඳු ම වීම නිරායාශයෙන් ම සිදු වෙයි. එසේ ම යහපත් භාර්යාවනට අවනත නොවන ස්වාමීපුරුෂයෝ නැතැයි කිව යුතු ය.

කුල කාන්තාවන්ගේ යුතුකම්

උග්‍රගහ සිටාණන්ගේ නිවසෙහි දූවරුන් විවාහ කර දෙන මංගල්‍යයක් එළැඹියේ ය. සිටාණෝ බුදුරජාණන් වහන්සේ වැඩම කරවා දන් පිළිගන්වා අවසානයෙහි මෙසේ සැළ කළ හ.

“ස්වාමීනි, මගේ මේ දූවරු විවාහ වී සැමී කුලයන් කරා යන්නාහ. භාග්‍යවත් බුදුරජාණන් වහන්සේ මොවුනට

බොහෝ කල් හිත සුව පිණිස හේතු වන්නා වූ අවවාද දී වදාරන සේක්වා. අනුශාසනා කරන සේක්වා.

මේ ආරාධනය පිළිගත් බුදුරජාණන් වහන්සේ උපන්දා පටන් අපමණ දුක් ගනිමින් හැම යහපතක් ම සැළැසු දෙමාපියන් අත්හැර අළුත් ම ජීවිතයකට පත් වී මීට ප්‍රථම කිසිම සම්බන්ධයක් නොතිබුණු අළුත් තැනකට යන මේ කුමාරිකාවනට එහි දී වාසනාවන්ත ජීවිතයක් ගත කිරීමට උපකාර වන පහත සඳහන් වැදගත් අවවාද රාශිය ප්‍රකාශ කළ සේක.

(1) හිමිදිරි පාන්දර නින්දෙන් නැගිට ඒ ඒ කටයුතු සංවිධානය කිරීම. (2) රැ නිදන විට පසුදා උදෑසනට අවශ්‍ය දෑ සොයා බලා නියම කොට, ඇතුළත තැන්පත් කටයුතු දෑ එසේ කර තිබේ ද, දොර ජනෙල් ආදිය නිසි ලෙස වසා තිබේ ද, ආදී කොයි කටයුතුවේ වීමසා බලා හැමට පසුව නින්දට යෑම. (3) නියම වශයෙන් ස්වාමී පුරුෂයාට කරන උපස්ථානාදිය හැර දිනපතා ම ස්වාමියා වෙතට ගොස් ස්වාමීනි තමුන්තාන්සේගේ සුවපහසු සඳහා කළ යුතු යමක් ඇද්දැයි ඇසීම, එසේ ම විශේෂ හැම කටයුත්තක් ම ස්වාමියාගේ අනුමැතිය ලබාගෙන කිරීමෙන් ස්වාමියාගේ වචනයට කීකරුවීම. (4) තමන්ගේ හැම කටයුතු ම ස්වාමියාටත් අන් අයටත් කරදර නොවන ලෙස කිරීම, හැම විටම ස්වාමියාගේ සතුට හා ප්‍රේමය වැඩිවන ලෙස ක්‍රියා කිරීම.

“තව ද, ස්වාමී කුලයට ගිය පසු එහි දී තම ස්වාමියා විසින් මේ මගේ මෑණියෝ ය, පියාණෝ ය, මහළු බමුණෝ යැයි ගරු බුහුමන් කරනු ලබන යම් කිසි කෙනෙක් වෙත් ද ඔවුනට ගරු බුහුමන් කරමු යැ”යි, තමන් වෙතට පැමිණි කල සුදුසු ලෙස ඉඳුම් හිටුම් දීමෙන් හා කෑම් බීම ආදියෙන් සංග්‍රහ කරමු යැයි නුඹලා විසින් හික්මිය යුත්තේ ය.

තවද, කුමරියෙහි, ස්වාමියාගේ කර්මාන්ත වෙනොත් ඒ කටයුතුවල හා හැම ගෙදරකම තිබෙන ඉවුම් පිහුම් මැහුම් ගෙතුම් ආදී කුඳු මහත් කටයුතුවල දක්ෂ විය යුතු ය. අනලසව යෙදිය යුතු යැයි හික්මිය යුත්තේ ය.

තව ද කුමරියෙහි, ස්වාමියාගේ අභ්‍යන්තර වූ සේවකයන් විසින් මේ මේ කටයුතු කරන ලද්දා හ, මේ මේ කටයුතු නොකරන ලද්දාහ ආදී වශයෙන් මෙහෙකරුවන්ගේ කටයුතු හොඳින් බලා ගනිමුය, ඔවුන්ගේ කාය ශක්තිය අනුව කටයුතු නියම කිරීමය, ඔවුනට කෑම් බීම ආදියෙන් නිසි ලෙස සංග්‍රහ කිරීම ය, යන මේ කටයුතු කරමු යැයි ද හික්මිය යුත්තේ ය.

තව ද, කුමරියෙහි, ස්වාමී පුරුෂයා විසින් සපයනු ලබන්නා වූ වස්තුව රැක බලා ගන්නෙමු, නා නා දුසිරිත් සඳහා නො යොදන්නෙමු, ස්වාමියාට නො දන්වා සොර සිතින් ගෙන තමන් හට උවමනා දැහි නො යොදන්නෙමු, විනාශ නොකරන්නෙමු යැයි තුඹලා විසින් හික්මිය යුත්තේ ය.³

අවවාද දසය

පුරාණ කාලයෙහි විශේෂයෙන් දුවරු විවාහ කර දෙන විට මවුපියන් විසින් දෙන ලද අවවාද දසයක් ද ඇත්තේය.⁴

1. ඇතුළත ගිනි පිටතට නොදිය යුතු ය. මෙයින් ප්‍රකාශ වන්නේ ස්වාමීපුරුෂයාගේ හෝ නැන්දා මාමාගේ හෝ යම් වරදක් අඩුපාඩුවක් වේ නම් එය පිට අය සමඟ නො කිය යුතු බව ය.

-
3. අංගුත්තර නිකාය.
  4. ධම්ම විශාඛා වස්තුව.

2. පිටත ගිනි ඇතුළට නොගත යුතු ය. මෙයින් ද ප්‍රකාශ වන්නේ පිට අය කියන දොස් පරොස් වචන ස්වාමිපුරුෂයා හා නැන්දා මාමා සමඟ නොකිය යුතු බව ය.
3. දෙන්නාහටම දිය යුතු ය. යම් කිසි මුදලක් හෝ බඩුවක් ණයට හෝ අතමාරුවට හෝ ඉල්ලා ගත් විට නියමිත දිනයෙහි ආපසු දෙන්නාහටම දිය යුතුය යන අදහස යි.
4. නොදෙන්නා හට නොදිය යුතු ය. යමක් ඉල්ලා ගත් විට එය නියමිත දිනයෙහි ආපසු නොදෙන්නාහට නොදිය යුතුය යන අදහස යි.
5. දෙන්නාහට ද නො දෙන්නාහට ද දිය යුතු ය. හැම දෙනාහට ම තමන්ගේ ආධාරෝපකාර ලැබිය යුතු නැයෝ ද මිතුරෝ ද අසරණයෝ ද සිටිති. එබඳු අය ඉල්ලා ගත් දේ ආපසු දුන්නත් නොදුන්නත් කිසිදු වෙනසක් නොසිතා දිය යුතු අවස්ථාවෙහි දී යුතුකමක් පින්කමක් කොට සිතා නොමසුරුව දිය යුතු ය යන අදහස යි.
6. සුවසේ හිඳ ගත යුතු ය. ගෙදරක ස්වාමිපුරුෂයා නැන්දා මාමා ආදීහු භාර්යාවක විසින් සැළකිය යුත්තෝ වෙති. ඒ නිසා එකී අය ඉන්නා වේලාවෙහි දී ඔවුන් එන යන විට නොනැගී සිටියත් නොසැලකිල්ලක් නොවන විදියේ ආසනයක වාඩිවීම සුවසේ හිඳ ගැනීම යි.
7. සුවසේ කෑම කෑ යුතු ය. ස්වාමිපුරුෂයා කෑමහි සුදුසු දේ සොයා බලා දරුවනට සුදුසු දේ සිතා බලා කල් ඇතිව සංවිධානය කොට පිළියෙල කරවා සේවකාදීනට උවමනා පමණට කෑම බීම තිබෙනවා දැයි විමසා බලා ආහාර ගැනීම හොඳ හැටි කෑම නම් වේ.

8. සුවසේ නිදා ගත යුතු ය. පසුවදාට උවමනා කටයුතු සංවිධානය කොට නින්දට ප්‍රථම කළ යුතු දෑ සම්පූර්ණ දැයි විමසා බලා දූ දරුවන් නියම තැන්වල නිසි ලෙස නිදා ගන්නවා දැයි සොයා බලා නිදා ගැනීම සුවසේ නිදා ගැනීමයි.
9. ගිනි පිදිය යුතු ය. මෙම ගිනි මෙන් සැලකුවේ ස්වාමියා හා නැන්දා මාමා ය. ස්වාමියා හා නැන්දා මාමා කෙරෙහි වරදවා පැවතීමෙන් ගින්නට ද වඩා හයානක අනතුරු හිරිහැර කරදර ලැබිය හැකි වෙයි. එසේ ම ඔවුන් කෙරෙහි නිසි ලෙස පැවතීමෙන් ලැබිය හැකි යහපත ද අනන්ත ය.
10. ඇතුළත දෙවියන් වැන්ද යුතු ය. ඇතුළත දෙවියන් නම් ස්වාමියා හා නැන්දා මාමා ය. ඔවුන් දෙවියන් කොට සළකා වැන්ද යුතු ය. පිදිය යුතු ය. එවිට නොපෙනෙන දෙවියන්ගෙන් ලැබෙන පිහිටට වඩා ඔවුන්ගෙන් ආධාරෝපකාර හා සිතට කයට සැනසිල්ල ද ලැබෙනවා ඇත.

මෙකල ද දුචරුන් විවාහ කර දෙන විට මෙබඳු අවවාද දෙන්නට හෝ සුදුස්සෙකු ලවා දෙවන්නට හෝ සෑම මව්පියවරුම සිතට ගනින්නවා.

4. ස්වාමි පුරුෂයා

අශ්‍රී දරුවන්ගේ භාරය ස්වාමිත්වය උසුලන්නා ස්වාමි පුරුෂයා නම් වේ.

හොඳ ස්වාමි පුරුෂයා

ශීත උෂ්ණ වැසි සුළං ආදී පීඩා ද, මැසි මදුරු ආදීන්ගෙන් වන උවදුරු ද බඩගිනි පිපාසාදී කරදර ද මඳකුඳු සිතට නොගෙන පැමිණෙන කටයුතු කිරීම, කොපමණ කටයුතු ඇතත් දන්දීම, සිල් රැකීම, බණ ඇසීම් ආදිය සපුරා කිරීම, නිහර ඉවසන සුළු ගතිය, හොඳ මිත්‍රයන් ආශ්‍රය කිරීම, පරිත්‍යාග ශීලි බව, ආචාරශීලයෙන් යුක්තවීම, අවංක සාජු ගතිය, මිත්‍රයන්ට සංග්‍රහ කිරීම, මෘදු මොළොක් වචන ඇති බව, මහත් තනතුරු ලැබුණත් නිහතමානී පැවතුම් ඇති බව, කිසි විටෙකවත් පරුෂ වචන නොකියන බව යන මේ ආදිය හොඳ ස්වාමි පුරුෂයෙකුගේ ලක්ෂණ වෙයි.⁵

ස්වාමි පුරුෂයාගේ යුතුකම්

හොඳ ස්වාමිපුරුෂයා භාර්යාව කෙරෙහි ගුණවත් පියෙකු මෙන් ද, හිතවත් සහෝදරයෙකු මෙන් ද, පිරිසිදු ප්‍රේමයෙන් වාසය කළ යුතු ය. 'හරියාව පරමා සඛා' යි වදාළ පරිදි භාර්යාව තමන්ගේ ප්‍රාණය වැනි මිතුරියක, යෙහෙළියක ලෙස සිතා අන්‍යෝන්‍ය ප්‍රියභාවයෙන් වාසය කිරීම යහපත් ස්වාමි පුරුෂයෙකු තුළ තිබිය යුතු උසස් ගුණය වේ. ස්වාමිපුරුෂයකු විසින් භාර්යාව කෙරෙහි පැවැත්විය යුතු මූලික යුතුකම් පසෙකි.⁵

1. **ගරු බුහුමන් කිරීම.** කතාවෙනුත් ක්‍රියාවෙනුත් සිතිනුත් භාර්යාවට ගරු සැළකිලි දැක්වීම හොඳ ස්වාමි ගුණයෙකි.

මෙකල සමහර ස්වාමි පුරුෂයෝ භාර්යාවට කතා කිරීමෙහි දී එයා මෙයා ආදී වචන භාවිත කෙරෙති. එය

---

5. සිගාලෝවාද සූත්‍රය, දීඝ නිකාය 3 සූත්‍ර අංක. 08.

නො මැනවි. බොහෝ විට ස්වාමි පුරුෂයා වයසින් වැඩිමහළු වන බැවින් නමින් කතා කිරීම වරදක් නැතිවාක් මෙන් පෙනෙතත් එය ද පිළිවන් තරම් අඩු කළ යුතු ය. "ස්වාමිනි, සොදුර, ප්‍රියා, ආර්යා, ආර්යාණි, මහත්මනී, දේවමාතා, තිස්සමාතා (තිස්සගේ අම්මා, ළමයාගේ නම කවරක් වුවත් එය මුලට යොදා කීව හැකි ය) ප්‍රජාපතී (ළමයින්ගේ මැණියෝ) සුජාතා යන ආදී බෞද්ධ ශිෂ්‍යාචාරය අනුව භාර්යාවට කතා කිරීම ඉතා යෝග්‍ය බව සැලකිය යුතුය.

2. **අවමන් හොකිරීම.** භාර්යාව කෙරෙහි යම් වරදක් ඇතත් එය ආදරයෙන් හා කරුණාවෙන් කියා හරිගස්සා ගන්නවා විනා ගැසීම, බැනීම, නින්දා අපහාස කිරීම යුතු නැත. කතාවකින් හෝ ක්‍රියාවකින් හෝ ඉරියව්වකින් හෝ යටත් පිරිසෙයින් බැල්මකින් හෝ භාර්යාවට අවමන් කරනවා නම් ඔහු උගත් ගුණවතුන්ගේ පිළිකුලට හෝ නින්දාවට සුදුසු ස්වාමිපුරුෂයෙක් වෙයි.

3. **පිරිසිදු වර්තයෙන් සංග්‍රහ කිරීම.** ස්වදාරසන්තුෂ්ඨි බ්‍රහ්මවර්යය තම භාර්යාවගෙන් පමණක් ප්‍රීති වීමේ උතුම් හැසිරීම හැම ස්වාමිපුරුෂයෙකු ළඟම තිබිය යුතු ය. නකුලපියා බුදුරජාණන් වහන්සේ ඉදිරියෙහි දී, "ස්වාමිනි, මා මේ නකුලමව ආවාහ කර ගත්තේ ඉතා තරුණ කාලයේ ය. එදා පටන් මේ වන තුරු අන් ස්ත්‍රියක දෙය නරක බැල්මකින් වත් නො බැලීම් යැ"යි. කියන්නට පිළිවන් වූයේ පිරිසිදු වර්තයක් තිබුණ නිසා ය.

4. **ඵෙශ්වර්යය පවරාදීම.** ගෙදර කටයුතු සංවිධානය හා මිලමුදල් පාලනාදිය භාර්යාවට පැවරිය යුතු ය. එහෙත් භාර්යාව කටයුතු සංවිධානයට අදක්‍ෂ නම් නැතහොත් අරපිරිමැස්මෙන් තොර නම් ස්වාමියා විසින් ඒ කටයුතු සොයා බැලිය යුතු ය. නැතහොත් පිරිහෙන බව පරාහව යුතුයෙහි වදාළ සේක.

5. ඇදුම් පැළඳුම් සපයා දීම. ස්ත්‍රී පක්ෂය අලංකාර ඇඳුම් පැළඳුම් වලට ඉතා ප්‍රිය ය. එහෙයින් තමන්ගේ ශක්ති ප්‍රමාණයෙන් ඒවා සපයා දීම ස්වාමියාගේ යුතුකමෙකි. එසේ ම එබඳු කරුණු වලදී තම තමන්ගේ වත්කම් ගැන භාර්යාවරුන් නිතරම සිහියේ තබා ගත යුතු ය. ඇඳුම් පැළඳුම් වුව ද අඩු වියදමෙන් හා සුළු දෙයින් අලංකාර කිරීමේ ශක්තිය ස්ත්‍රීන් තුළ තිබිය යුතු කලාකෞෂලය හා නිපුණභාවය වේ.

5. හොඳ භාර්යාවෝ

ස්වාමියාට මවක මෙන් පිරිසිදු ප්‍රේමයෙන් වෙසෙන මාතෘ භාර්යාවය, සොහොයුරියක මෙන් වෙසෙන භගිනි භාර්යාවය, මිතුරියක මෙන් අවංක ප්‍රේමයෙන් වෙසෙන සබ් භාර්යාවය, දායියක මෙන් ස්වාමියාට ගෞරවයෙන් ප්‍රේමයෙන් හා කීකරුව වෙසෙන දායී භාර්යාවය යන මේ ඉතා ගුණවත් සිල්වත් භාර්යාවෝ මරණින් මතු සුගතියෙහි උපදිති.⁶

යමෙකුට මම තරුණ භාර්යාවක් වෙමි ද ඒ ඔබ වහන්සේ මාගේ හිමියා ය, මාගේ ඊශ්වරයා ය, දෙයියෝ ය,⁷ යන මදි දේවියගේ කීමෙන් බෞද්ධ ශිෂ්ඨාචාරය අනුව තම ස්වාමිපුරුෂයා ගැන සිතිය යුතු අයුරු මැනවින් පැහැදිලි වේ.

යමෙකුගේ භාර්යාව තමනට සමවූ වයස් ඇත්තී ද, සේවකයන්ගේ හෝ අහළ පහළ අයගේ කේලාම් අසා හේද වන්නේ නැතිව සමගිව වසයි ද, ගුණවත් මදි දේවීන් මෙන්

6. අංගුත්තර නිකාය - සත්තක නිපාතය.

7. වෙස්සන්තර ජාතකය.

ස්වාමියා මාගේ දෙවියෝ යයි සිතමින් ස්වාමියාට අනුකූලව වසයි ද, ගුණ දහමට කැමති වේ ද, දරුවන් ඇත්තී වේ ද, සදාචාර කුලයකින් උපන්නී ද, පතිවත දහම පුරා ද භාර්යාව කෙරෙහි ඇති මේ සුන්දර ගුණ සමුදාය ස්වාමීපුරුෂයාට උත්තම මංගල්‍යයක් ය යන මෙයින්දුදු හොඳ භාර්යාවගේ ලක්ෂණ පැහැදිලි වේ.⁸

ස්වාමීපුරුෂයාට කතා කරන විට මෙකල ඇතැමුන් භාවිත කරන එයා, මෙයා ආදී වචන හා ස්වාමියාගේ නම කියා අඬ ගැසීම ද ඉතා අශෝභනය.

භාර්යාවගේ යුතුකම්

ස්වාමීපුරුෂයා ඉක්මවා නොසිතන්නී ද හෙවත් ස්වපුරුෂ සත්තුන්ගේ චර්යායෙන් - තම ස්වාමීපුරුෂයාගෙන් පමණක් සතුටුවීමේ උතුම් හැසිරීමෙන් යුක්ත ද, තමන් කැමති කැමති ලෙස හැසිරීමෙන් ස්වාමියා කෝප නො කරන්නී ද, අනලසව උත්සාහයෙන් කටයුතු කරන්නී ද යන මේවා හොඳ භාර්යාවක තුළ තිබිය යුතු යහපත් ගති ගුණය.⁹

ගේ දොර කටයුතු නිසි ලෙස නියම කිරීම තමන්ගේ සහ ස්වාමියාගේ නෑදෑ මිතුරන්ට ද, සේවකයන්ට හා අසල්වාසීන්ට ද ප්‍රස්ථාවානුකූලව සංග්‍රහ කිරීම - ස්වාමියාගේ සිත සතුටු වන පරිදි කථා කිරීම හා ක්‍රියා කිරීම, සුරා පානය, සුදුව, තෘතෘ දර්ශනයෙහි ලොල් බව, පමණ ඉකුත්ව ගිය අලංකාර ලෝලතාව යන වස්තුව නාස්ති වන සියලු මං අවුරා ස්වාමියා විසින් සපයන දේ ආරක්ෂා කිරීම, ශ්‍රද්ධාවෙන්

-
- 8. මහාමංගල ජාතකය.
  - 9. අංගුත්තර නිකාය - පංචක නිපාතය

හා ශීලයෙන් යුක්ත වීම, දීමට කැමැත්ත හා මසුරු නොවීම යන මේ අට කරුණින් යුතු නුවණැති ගුණවත් භාර්යාව "සත්‍යවාදී සිල්වත් තැනැත්තියකැ" යි මෙලොව දී උගතුන්ගේ ප්‍රශංසා ද ලැබ පරලොව සුගති සම්පත් ද ලබයි.¹⁰

6. ස්වාමීහු හා මෙහෙකරුවෝ

බෞද්ධ ගෙවල වෙසෙන මෙහෙකරුවෝද හා ස්වාමීහු ද තමන්ට අයිති ගුණයන්ගෙන් යුතුව තම යුතුකම් නො පිරිහෙලා පුරන්නෝ වෙති.

මෙහෙකරුවෝ ස්වාමීන්ට මෙහෙකර දෙන උපකාරකයෝ ය. ස්වාමීහු මෙහෙකරුවන්ගේ දියුණුව සලසා දෙන ආධාරකාරයෝ ය. මෙසේ මෙහෙකරුවන් හා ස්වාමීහු ඔවුනොවුනට උපකාරය හ. එහෙයින් දෙපිරිසේ සම්බන්ධය ඔවුනොවුන්ගේ දියුණුවට හේතු වේ.

හොඳ ස්වාමියා

හොඳ ස්වාමියා නියම ස්වාමි ගුණයෙහි පිහිටිය යුතුය. **යාවත** - "ඔබේ බැරිකම් අමාරුකම් හා ඔබට මුදලින් හෝ වෙන දෙයකින් හෝ උවමනාවක් ඇති වූ විට එයත් මට කියන්න, මම හැම විටම ඔබට පිහිට වන්නට සුදානම් වෙමි" යි යන ආදී වශයෙන් තමාගෙන් උපකාර ඉල්ලන්නට යැයි අයැදිනා බව ය.

සත්තාප - මෙහෙකරුවා ඉතා අකීකරු ලෙස කරන වරදට සුදුසු ප්‍රමාණවත් දඬුවම් දීම වශයෙන් කැරෙන තැවීමය හෙවත් මතු එබඳු වරද නොකරන ලෙස කරුණාවෙන් කරන ප්‍රමාණවත් දඬුවම හෝ තර්ජන.

10. අංගුත්තර නිකාය - අට්ඨක නිපාතය.

ඉස්සර - ඊශ්වරභාවය හෙවත් මෙහෙකරුවා තමා විෂයෙහි පවත්වන අධිපතිභාවය

ආශංසා - මෙහෙකරුවාගේ දියුණුව බලාපොරොත්තු වීම හෙවත් මා යටතේ සිටින මේ දුප්පත් තැනැත්තා කෙසේ නම් මේ දුක්ඛිත තත්ත්වයෙන් නඟා දියුණුවෙහි සිටුවම් ද යන උසස් බලාපොරොත්තුව ය.

කරුණා - මෙහෙකරුවාගේ දුකෙහි හිත කම්පාවන ස්වභාවය වූ දයාව යන ආදිය හොඳ ස්වාමියකු තුළ පිහිටිය යුතු ගුණයන් ය.

ස්වාමියාගේ යුතුකම්

1. ඒ ඒ මෙහෙකරුවන්ගේ ශක්ති ප්‍රමාණය දැන වැඩ නියම කිරීම.
2. මෙහෙකරුවන්ට නිසි සේ වැටුප් දීම.
3. මෙහෙකරුවන් ලෙඩ වූ විට ඉතා කරුණාවෙන් උපස්ථාන කිරීම
4. රසවත් කෑමක් ලැබුණු විට මෙහෙකරුවනටත් ලබා දීම.
5. ප්‍රමාණවත් විවේකයක් දීම යන කරුණු පස" හොඳ ස්වාමීන්ගේ යුතුකම් ය.

7. හොඳ මෙහෙකරුවෝ

ප්‍රේමය - ස්වාමියා කෙරෙහි දැඩි ආදරය හෙවත් කෑමි බීමි, ඇදුම් පැළඳුම් ආදියෙන් ද මුදලින් හදලින් ද, මාගේ සියළු හිතවැඩ සලසන ස්වාමියා මට කොපමණ හිතවත් ද, මාගේ පියාත් මේ තෙමේ ය, මාගේ මෑණියෝත් මේ තෙමේ ය යන ආදී වශයෙන් ස්වාමියා කෙරෙහි ඇති කර ගන්නා වූ ප්‍රිය හිතෙහිභාව ය.

---

11. සිඟාලෝවාද සූත්‍රය

අවංකභාවය - ස්වාමියා සතු සත්‍යයක්වත් සොර සිතින් නො ගන්නා කිසිවිටකවත් කවර කරුණක් නිසා හෝ ස්වාමියා රචනාවට නො සිතන - බව ස්වාමියාගේ සම්පූර්ණ විශ්වාසයට සුදුසු බව ය.

සුවච්ඡාවය - ස්වාමියාට කීකරුබව යන ආදිය හොඳ සේවකයන් තුළ තිබිය යුතු ගුණයන් ය.

. මෙහෙකරුවන්ගේ යුතුකම්

1. ස්වාමියාට පෙර නින්දෙන් නැගිට කළයුතු දෑ හොඳින් කිරීම. 2. ස්වාමියා නින්දට ගිය පසු තැන්පත් කළ යුතු දෑ තැන්පත් කොට දොර කවුළු වසා තිබේ දැයි සොයා බලා නිදා ගැනීම, 3. ස්වාමියා දුන් දෙය පමණක් ගැනීම. 4. තමාගේ මෙහෙය හොඳ හැටි සකසා සම්පූර්ණව කිරීම. 5. ස්වාමියාගේ අගුණයක් ඇතත් තැනින් තැන නොකීම හා කිය යුතු ගුණ නොසඟවා කීම යන මේ ආදිය හොඳ සේවකයන් සතු යුතුකම් ය.¹²

8. හොඳ මිත්‍රයෝ

හිතවැඩ සැලසීමේ අදහසින් සෙනෙහ කරන්නාවූ ද, අහිතයෙන් - අවැඩෙන් නපුරෙන් වැළැක්වීම් වශයෙන් ආරක්‍ෂා කරන්නා වූ ද තැනැත්තා මිත්‍රයා නම් වේ.

සුව දුක් දෙකෙහි ද, අනෙක් කුදුමහත් කටයුත්තෙහි ද එකට යන ක්‍රියා කරන හිතවතා සහායයා - යහළුවා වේ.

---

12. සිගාලෝවාද සූත්‍රය

කුමිත්‍රයෝ හෙවත් නරක මිත්‍රයෝ මැටි කළ වන්නාහ. මැටි කළය නියපිටින් තට්ටු කිරීම වැනි සුළු පහරකින් ඉක්බිතිව හැකි ය. නැවත පැස්සීම ද ඉතා අපහසු ය. අමාරුවෙන් පැස්සුව ද කැළල පෙනෙයි.

එසේ ම කුමිත්‍රයා ඉතා සුළු කරුණෙහි දී පවා හේද වෙයි. නැවත සමගි කිරීම ද අපහසු ය. අමාරුවෙන් සමගි කළත් හිතේ කහට තබා ගනියි.

හොඳ මිත්‍රයෝ රන් කළ වන්නාහ. රන් කළ ලෙහෙසියෙන් බින්දු නොහැකි ය. අමාරුවෙන් බින්දුත් ඉතා ලෙහෙසියෙන් පැස්සිය හැකිය. එසේ පැස්සු පසු කිසිදු කැළලක් ඇති නොවෙයි. මුල් කළය මෙන් ම වෙයි.

එසේ ම හොඳ මිත්‍රයන් ලෙහෙසියෙන් හේද කළ නො හැකි ය. අමාරුවෙන් හේද කළත් නැවත සමගි කිරීම ඉතා පහසු ය. සමගි වූ පසු ද හිතේ කහටක් තබා නොගනියි.

මිත්‍රයන්ගේ යුතුකම්

1. සුදුසු තැන දී නොමසුරුව මිත්‍රයාට උපකාර කිරීම,
2. සැපතෙහි මෙන්ම විපතෙහි ද මිත්‍රයා අත් නොහැරීම,
3. මෙලොව හා පරලොව දියුණුවට මඟ කියාදීම, 4. මිත්‍රයාගේ ප්‍රමාද දෝෂ ඇති වූවත් ඒවා ගැන නො සලකා නිතරම අනුකම්පාවෙන් කියා කිරීම.

1. දීමට අමාරු වටිනා දේ තම මිතුරාට දීම, 2. දුෂ්කර දෑ වුව ද මිතුරා වෙනුවෙන් කිරීම, 3. වැරදීමෙන් හෝ කිපීමෙන් හෝ මිතුරා විසින් කියැවුණු රළු පරොස් බස් පවා ඉවසීම, 4. විපත්තීන්හි දී අත් නොහැරීම, 5. ධනය නැතිවීම ආදී අවස්ථාවල දී මිතුරා පහත් කොට නො සිතීම,

මිතුරාට අවමන් නො කිරීම, මේ ආදිය යහපත් මිතුරන් විසින් ඔවුනොවුනට කළ යුතු යුතුකම් ය.

9. හොඳ ආචාර්යවරු

ගුරුවරුන් තුළ කරුණාව, මෛත්‍රිය, දයාව තිබිය යුතුය. මේ ශිෂ්‍යයන් රටට ජාතියට ආගමට හා භාෂාවට වැඩ සලසන උදාර පුරුෂයන් කරන්නට ඕනෑ ය යන උසස් අදහස තිබිය යුතු ය. ඉතා ඉවැසිය යුතු ය. දුරදර්ශී විය යුතු ය. පරීක්ෂාකාරී විය යුතු ය. ශිෂ්‍යයන්ගේ වරදෙහි හෝ අලසකමෙහි හෝ නොසැලකිල්ලෙහි හෝ නො කලකිරිය යුතු ය. දිනෙන් දින ම තමන් ගුණ නුවණින් දියුණු වෙමින් ශිෂ්‍යයනට ආදර්ශ විය යුතු ය. පුහුදුන් බැවින් තමන් තුළ අඩුපාඩු ඇතත් ඒවා ශිෂ්‍යයනට දැන ගන්නට ඉඩ නොතැබිය යුතු ය.

ආචාර්යවරයන්ගේ යුතුකම්

1. ශිෂ්‍යයා මනාකොට හික්ම විය යුතු ය. හැමට පළමුව මෙලෙසින් ප්‍රකාශ කෙළේ උගත්කමට වඩා මිනිස්කම උසස් කොට සැලකූ හෙයිනි. කවර සමාජයකට වුව ද අවශ්‍ය වන්නේ උගතුන්ට වඩා මනුෂ්‍යයන් ය. මෙහි මනුෂ්‍යයා යැයි කීවේ නමින් මිනිස් වූවන් ගැන නොවේ. තිරිසනුනට නැති ශිල්පශාස්ත්‍රඥානයෙන් හා කරුණා මෛත්‍රී ආදියෙන් ද උසස් වූ සිතක් ඇති නියම මිනිසා ගැන ය.

2. මනා කොට ඉගැන්විය යුතු ය. තමන්හට ආචාර්ය ගුරු ආදී උසස් නම් ලැබුනේත් තමන්ගේ දෙලොව දියුණුව සඳහා වියදම් කිරීමට "වැටුප්" නමින් මුදල් ලැබෙන්නේත් ශිෂ්‍යයන් නිසා ය. එහෙයින් තමන් බැඳී සිටින යුතුකම් කොටස වන ඉගැන්වීම හැකි පමණ හොඳින් සම්පූර්ණ කිරීම සියලු ගුරුවරුන්ගේ ම යුතුකම ය.

3. හැම දෙනාටම දිය යුතු ශිල්ප ශාස්ත්‍ර ඥානය ලබාදිය යුතු ය. ශිෂ්‍යයන් අතර නා නා ජාතික නා නා ආගමික අය සිටිය හැකි ය. ගුරුවරුන් විසින් ආගම් හේද, රාෂ්ට්‍ර හේද, ජාති හේද, පළාත් හේද, වර්ණ හේදා දී කිසිවක් නොසලකා ඉගැන්විය යුතු ය.

4. හොඳින් හැදුණු වැඩුණු ශිෂ්‍යයනට මතු ද යහපතක් වනු සඳහා "මේ මගේ හොඳ ශිෂ්‍යයෙකි, අනාගතයෙහි දී රටට, ජාතියට, ආගමට හා භාෂාවට වැඩ සැලසිය හැකි නැණවතෙකි, ගුණවතෙකි" යි තම හිත මිත්‍රාදීන්ටත් රාජ රාජ මහාමාත්‍යාදීන්ටත් හඳුන්වා දීම ද හොඳ ගුරුවරුන්ගේ යුතුකමෙකි.

මෙසේ සෑම ගුරුවරයෙක් ම ආදර්ශයෙන් හා උපදේශයෙන් තමාගේ ශිෂ්‍යයන් උගතුන්, ගුණවතුන් හා නැණවතුන් කොට රටට ජාතියට ආගමයට හා භාෂාවට සේවයක් කරන්නට තරයේ ම ඉටා ගනිත්වා.

10. හොඳ ශිෂ්‍යයෝ

ගුණනුවණින් දියුණු වී තමා උපන් රටට, ජාතියට ආගමට හා භාෂාවට සේවයක් කිරීමේ උදාර අදහස සෑම ශිෂ්‍යයකු තුළ ම තිබිය යුතු ය.

ශිෂ්‍යයන්ගේ යුතුකම්

ශිෂ්‍යයන්ගේ දියුණුවට දෙමවුපියන් මෙන් උපකාර වන්නෝ ගුරුවරු ය. එහෙයින් තමනට උසස් මහත්මයෙකු වීමට සිය කාලයත්, ඥානයත්, ශක්තියත් යොදා ක්‍රියා කරන ගුරුවරුනට ගරු බුහුමන් කිරීම, උපස්ථාන කිරීම සහ කීකරු වීම, හොඳ ශිෂ්‍යයන්ගේ යුතුකම ය.

සැරියුත් මාහිමියන් වහන්සේ තුරුණුවියේ පිරිවැරුම සිටිය දී සතරපද ගාථාවක් දේශනා කොට සෝවාන් විමට උපකාර වූයේ අස්සඪි මහ රහතන් වහන්සේ ය. එදින පටන් සැමදාම අස්සඪි මහ රහතන් වහන්සේ ආරාමයෙහි නැත්නම් වැඩ සිටින දිශාවට හැරී නමස්කාර කිරීමත්, සැතපෙන විට ඒ දෙසට පා නොදැමීමත් සැරියුත් මහරහතන් වහන්සේගේ සිරිත විය.

උතුමන් ගුරුවරුන්ට ගෞරව කළ සැටි මෙයින් ආදර්ශයට ගෙන තම ගුරුවරයා එන යන විට නැගිටීමටත් හමු වූ කොහි දී හෝ වේවා ගෞරව කිරීමටත් අවශ්‍ය හැම විටකදීම උපස්ථාන හා උපකාර කිරීමටත් සෑම ශිෂ්‍යයකු ම සිත තබා ගත යුතු ය. වචනයෙකින් හෝ ක්‍රියාවෙකින් හෝ සිතිය හෝ ගුරුවරුන්ට අගෞරව කිරීම හෝ නින්දා අපහාස කිරීම පාපයක් ලෙසත් අසත්පුරුෂකමක් ලෙසත් සැලකිය යුතු ය.

බෞද්ධයන්ගේ පිරිහීමට හේතුවන කරුණු

1. ස්වභාවික පරිහාණි ධර්ම

මහණෙනි, මේ අගුණ සත බෞද්ධයන් මෙලොවින් හා පරලොවින් පිරිහීමට හේතු වෙත්. ඒ කවර සතක් ද යත් :

1. හික්කුන් හමු නොවීම,
2. බණ ඇසීමෙහි පමාවීම,
3. ඉහළ ශීලයන්හි නොපිහිටීම,
4. හික්කුන් කෙරෙහි කලකිරීම
- බහුල කොට ඇත්තෙක් වීම,
5. සිදුරු සොයන අදහසින්

බණ ඇසීම. 6. මේ ශාසනයෙන් පිටත්හි දක්ෂිණාර්භයන් සෙවීම, 7. ඒ බාහිර තීර්ථකයන් පළමුව පිදීම.¹³

1. හික්කුන් හමු හොවීම - පෘථග්ජන ගිහියන් අතර මෙන් හික්කුන් අතර ද ගුණවත් නුගුණවත් සිල්වත් දුසිල්වත් අය සිටිය හැකි ය. ඇතැම් හික්කු ප්‍රතිරූපයක් දැක සෑම හික්කුන් කෙරෙහි ම කලකිරීම නුවණට හුරු නොවේ. හොඳ හික්කුන් ආශ්‍රය කිරීමෙන් ශ්‍රද්ධා, ශීල, ශ්‍රැත, ත්‍යාග, ප්‍රඥා යන පස් ගුණයෙන් ම වැඩෙන බව බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කළ හ. වණ්ඩාශෝක රජු ගුණවත් නිග්‍රෝධ හිමියන් වහන්සේ ගේ ආශ්‍රයෙන් මුළු ලොවට ශාන්තිය ගෙන දුන් දූහැමි රජෙක් විය. සිරිසඟබෝ රජුට නුවණැතියන් ඉදිරියෙහි ඉර සඳ මෙන් බබළන නමක් තබන්නට හැකි වූයේ කුඩා කල සිටම ගුණවත් නන්ද මහ තෙරුන් වහන්සේ ආශ්‍රය කළ හෙයිනි. හික්කුන් ආශ්‍රය නො කිරීමෙන් ශ්‍රද්ධා, ශීල, ශ්‍රැත, ත්‍යාග, ප්‍රඥා යන වැදගත් ගුණයන්ගෙන් බෞද්ධයා පිරිහෙයි.

2. බණ ඇසීමෙහි පමාවීම - කෙනෙකු අපායෙහිත් මේ ලෝකයෙහි නොයෙක් දුක් හා කරදර වලත් වැටෙන්නට නොදී රැක ගැනීම ධර්මයෙහි ඇති ස්වභාවික ඵලය යි. ධර්මය නො දන්නෝ ම නොයෙක් අපරාධ කොට යටු කී දුක් කරදරවලට අසු වෙති. ධර්මය දන්නෝ අපරාධ නොකෙරෙති. එහෙයින් බණ නො ඇසීම හේතු කොට ගෙන බෞද්ධයා ගුණයෙන් හා නුවණින් ද මෙලොවින් හා පරලොවින් ද පිරිහෙයි.

3. ඉහළ සිලයන්හි නොපිහිටීම - අද සමාජයෙහි අපරාධ බහුල ය. ඇතැම් අය තමන් තුළ හටගත් කාම

---

13. අංගුත්තර සත්තක නිපාතය-උපාසක පරිභානීය සූත්‍රය.

අදහස් ඉවසා දරා ගන්නේ නැතිව තිරිසනුන් මෙන් එළියට දමති. එයින් සිදුවන්නේ බලවත් අපරාධයෙකි. ඇතැම් අය තමන් තුළ හටගත් කෝප අදහස් ඉවසා දරා ගන්නේ නැතිව තිරිසනුන් මෙන් එළියට දමති. එයින් සිදුවන්නේ බලවත් අපරාධයෙකි. මෙසේ අපරාධවලට ප්‍රධාන හේතුව කාම හා කෝප ඉවසන්නට ශක්තියක් නැතිකම ය. පංචශීලය කෙනෙකු සමාජයට කරදර නොවන පුද්ගලයෙකු කරතත්, උසස් තපෝගුණ නැති සමාජය කලබල සහිත ය. වියවුල් සහිත ය. එහෙයින් තපෝගුණ ඇතිවීම ජනසමාජයට ද මහත් සැනසිල්ලෙකි. එබඳු තපෝගුණ ඇතිවීමට අටසිල් ආදී ඉහළ සිල් ඉතා අවශ්‍ය ය. ඒ නිසා සෑම බෞද්ධයකු ම මසකට වරක්වත් ඉහළ සීලයක් රැක්ක යුතු ය. ඉහළ සිල් නො රැකීමෙන් තපෝගුණ අඩුවෙයි. තපෝගුණ අඩුවීමෙන් කාම කෝප ඉවසීමෙහි ශක්තිය නැති වෙයි. ඒ ශක්තිය නැතිවීමෙන් අපරාධ බහුල වෙයි. එයින් බෞද්ධයා ගුණයෙන් පිරිහෙයි.

4. හික්ෂුන් කෙරෙහි කලකිරීම බහුල කොට ඇත්තෙක් වීම - යම්කිසි හික්ෂුන් වහන්සේ කෙනෙකුගේ වරදක් දැවුවහොත් එය අනුකම්පාවෙන් හා මෙමත්‍රියෙන් ම ස්ථානය හා අවස්ථාව ද බලා ඒ හික්ෂුවට ම හෝ ගුරුවරාදී යමෙකුට හෝ කීම නියම බෞද්ධ ලක්ෂණයකි. එසේ නොව කලකිරී පසෙකට වීම හෝ ප්‍රසිද්ධියේ හෝ අප්‍රසිද්ධියේ දොස් කීම හෝ පත්‍ර සඟරාදියට ලිවීම හෝ නියම බෞද්ධ ගතිය නොවේ. එය තමන් පිරිහී බුද්ධ ශාසනයට ද නින්දා ගෙන දෙන ක්‍රියාවකි.

5. සිදුරු සොයන අදහසින් බණ ඇසීම - එසේ බණ ඇසීමෙන් ධර්මයෙන් ප්‍රයෝජනයක් ද නොලැබෙයි. එමෙන් ම නරක චේතනාව නිසා පව් රැස්වී ගුණයෙන් හා නුවණින් ද මෙලොවින් හා පරලොවින් ද පිරිහෙයි.

6. මේ ශාසනයෙන් පිටත්හි දැක්මින් උසුණු ජනතාව සෙවීම -
 අන්‍ය ආගමික ස්ථානයන්හි ද දීමට සුදුසු උතුමන් ඇතත් පරලොව සුවපතා දෙන දනට ආර්ය සංඝරත්නයට වඩා සුදුසු යැයි සිතා එබඳු අන්‍ය ආගමිකයන් සොයා යෑම බෞද්ධයන් ගුණ නුවණින් පිරිහීමට හේතු වෙයි.

7. පළමුවෙන් පිදිය යුතු ආර්ය සංඝරත්නය අමතක කොට බාහිර භීර්ෂකයන් පළමුව පිදීම - අන්‍ය ආගමිකයන් පළමුව පුදා නම් එයින් බෞද්ධයා පිරිහෙයි.

බෞද්ධ චාරිත්‍ර

මිහිඳු මහරහතන් වහන්සේ ලංකාවට පැමිණීමෙන් දෙවනපෑ නිස් රජතුමා ප්‍රධාන ලක්වැස්සෝ බෞද්ධයෝ වූහ. එවක පටන් ලංකාවේ ද බෞද්ධ චාරිත්‍ර පැතිරෙන්නට විය. ලංකාවාසීන් බෞද්ධ චාරිත්‍රයන්ට කොතරම් ප්‍රිය කළාදැයි කියතොත් බොහෝ කලක් පැවති අසිංහල චාරිත්‍ර සම්පූර්ණයෙන් අමතක කරන ලදී. දැන් නම් සිංහලයන්ට බෞද්ධ චාරිත්‍රයන්ගෙන් තොර ආචාර ධර්ම නැතැයි කිව යුතු තරම් විය. "බුද්ධාගම නැතිදාට සිංහල ජාතියන් නැත්තට ම නෑ" යැයි ශ්‍රීමත් රාමනාදන් තුමා කීවේත් "බුද්ධාගමයෙන් තොර කිසිවකු නැහැ" යි මැදහත් උගතුන් කියන්නේත් කරුණු හොඳින් විමසා බලා ම ය.

මේ බෞද්ධ චාරිත්‍ර නිසා සිංහල බෞද්ධයා උගත් ලෝකයාගේ ගෞරවයට භාජන විය. පුරාණයෙහි ලංකාවට පැමිණි නා නා තරාතිරම්වල උගත් විදේශිකයෝ සිංහල බෞද්ධයන්ගේ පැවතුම් දැක පැහැදී ඉතා උසස් කොට වර්ණනා කළහ. එසේ ම ලක්වැසියෝ සිල්වත් ගුණවත් පිරිසක් වූ වාසය කළහ.

අවුරුදු සිය ගණනකට පෙර විදේශීනට යටත්වීම නිසාත් එවක පටන් ලැබුණු අබෞද්ධ අධ්‍යාපන ක්‍රම නිසාත් බෞද්ධ චාරිත්‍ර පිරිහෙන්නට පටන් ගත්තේ ය. අද බෞද්ධයා අතිශයින් සංකර වී සිටියි. එය කොතරම් වර්ධනය වී තිබේදැයි කිවතොත් "සිංහලයා තරම් සංකර වූ ජාතියක් ආසියාවේ ම නැතැ" යි ඇතැම් විදේශිකයෝ කියති. මෙය අපට කෙතරම් නින්දාවක් දැයි සිතා බලන්න.

බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරන ලද චාරිත්‍ර වෙන් වශයෙන් ගත් කල දහස් ගණනකි. මෙහි සඳහන් කරන්නේ ඉන් කීපයෙකි. බෞද්ධයන්ගේ වැදුම් පිදුම් ආදියත් මංගල අවමංගල ආදියත් තමන් අදහන ධර්මයට හා තමන්ගේ ශිෂ්ඨාචාරයට ගැලපෙන පරිදි විය යුතු ය.

වැදුම

**" ඒ හඟවත් රහත් - සම්මා සම්බුදුන් හට
කයින් වදනින් සිතිනුත් මාගේ වැදුම වේවා**

උතුමන් හට වැදීම සැලකීම උතුම් ගුණයෙකි. ලෝකයෙහි වැඩ සිටිය ඉහළම උත්තමයා බුදුරජාණන් වහන්සේ ය. ඒ උත්තමයාට වැදීමෙන් අපි ද ගුණවන්තයෝ වෙමු.

බුදුරජාණන් වහන්සේට කයින් වැදීම නම් ඉතා සැළකිල්ලෙන් නළල බිම තබා වැදීමයි. බුදුගුණ කියා වැදීම වචනයෙන් වැදීමයි. සිතින් වැදීම නම් වටපිට නොබලා බුදුගුණ සිතමින් වැදීම යි.

පෙර වූසු රහතන් වහන්සේන් - දෙව්වරුන් - බ්‍රහ්මයෝන් - රජවරුන් - සිටුවරුන් ශ්‍රද්ධාවත් අන් සියලු දෙනාත් බුදුරජාණන් වහන්සේට වැන්දා හ.

බුදුරජාණන් වහන්සේට වදින විට අපේ සිත් පිරිසිදු වෙනවා. නිරෝග වෙනවා. අපට පින් සිදු වෙනවා. දවසකට වරක්වත් බුදුරජාණන් වහන්සේ වැන්ද යුතු ය. සංඝයා වහන්සේ ද ඉතා ගෞරවයෙන් වැන්ද යුතු ය. පිදිය යුතු ය.

තව ද, දෙමව්පියන් ගුරුවර වැඩිහිටියෝ ද වැළඹී ලැබීමට සුදුස්සෝ වෙති.

පුරාණයෙහි පැවති වන්දනා ක්‍රම අතුරෙන් බෞද්ධයන්ට සුදුසු වන්දනා ක්‍රම තුනක් වෙති. 1. පසඟ පිහිටුවා වැදීම 2. උක්කුටික වන්දනාව 3. බුන්ම නමස්කාරය යන තුනයි.

1. පසඟ පිහිටුවා වැදීම - දෙ දණ දෙඅත සහ නළල යන පංචාංග (ගර්චයෙහි පස් - අඟ - කොටස) බිම වැදෙන සේ කරන නමස්කාරය යි. දෙ දණ බිම ඔබා දෙ අත මුකුලිත (නො පිපුණු) නෙලුම් මලක් මෙන් කොට නළල මුදුනත තබා ගෙන නැමී නළල බිම වැදෙන සේ ගෞරවයෙන් කරන වැදීම යි.

2. උක්කුටික වන්දනාව - දෙ දණ බිම නො ගසා පහත්වැ හිඳූ ගෙන - ඇත තියා ගෙන දොහොත නළල මුදුනත තබා ගෙන ගෞරවයෙන් කරන නමස්කාරය යි.

3. බුන්ම නමස්කාරය - දකුණ දණමඩල බිම ඇත ගෙන වම් දණ මඩල නමා ගෙන බුන්මාදීන් බුදුන් වහන්සේට නමස්කාර කළ ආකාරයෙන් ගෞරවයෙන් වැදීම යි.

බුද්ධ කාලයෙහි පටන් ම ශ්‍රද්ධාවන්ත බෞද්ධයෝ නැමෙන්නට බැරි අසනීපයක් නැතිනම්, නැමී වැදිය හැකි තැනක දී නම් මුලින් කී පසඟ පිහිටුවා වැදීමෙන් ම

වැන්දාහු ය. දීපවකුචර්ති ධර්මාශෝක රජතුමා පවා කුනුරුවන් වදින විට ඔටුනු පළන් හිස බිම ඔබා පසඟ පිහිටුවා මැ වැන්ද බව ඒ රජතුමා පිළිබඳ පුවත් වලින් පෙනේ.

බෞද්ධ පින්වතුනි, කුනුරුවනට වදින්නේ ඒ අයට උචිතතාවට නොවන බවත් තමහට පින් සඳහා බවත් සිතට ගන්න. උතුමනට වැදීමෙන් තමන්ගේ ගුණවත්කම වැදගත්කම ප්‍රකාශ වෙයි. එහෙයින් බෞද්ධයන්ගේ වන්දනා ක්‍රම හොඳින් දැන ගෙනැ නියම බෞද්ධ චාරිත්‍රානුකූලව ම වදින්නට පුරුදු වන්න. පසඟ පිහිටුවා වැන්ද හැකි තැනෙක නම්, එසේ ම නැමෙන්නට බැරි අසනීපයකුත් නැතිනම් පසඟ පිහිටුවා ම වැන්ද යුතු ය. එලෙසින් වැන්ද නොහැකි තැනෙක දී නම් උක්කුටියෙන් වැන්ද යුතු ය. සමහරුන්ට බුන්ම නමස්කාරය පහසු වෙනවා ඇත.

යම් යම් අසනීපකම් නිසාත් වයෝවෘද්ධභාවය නිසාත් මෙකලත් සමහරු හිටගෙනැ මඳක් නැමී වදිති. එය එබඳු අපහසුකම් නැතිවූවත් විසින් අනුගමනය කළ යුතු නොවේ. පසඟ පිහිටුවා වැදීමට කුඩා කල සිට ම පුරුදු විය යුතු ය.

ගෙදර දී බුදුන් වැදීම

සෑම බෞද්ධ ගෙයකම බුදුන් වදින්නට වෙන මැ තැනක් තිබිය යුතු ය. ගෙයි වෙන ම කාමරයක් වෙන් කැර ගත හැකි නම් ඉතා මැනවි. එසේ නොහැකි ගෙවල්වල සුදුසු තැනෙකැ බුද්ධ ප්‍රතිමා වහන්සේ නමක් හෝ බුද්ධ පින්තුරයක් හෝ තබා ගත යුතු ය.

ගෙදර සෑම දෙනාම උදේ සවස බුදුන් වැදීම සිරිතක් වශයෙන් කළ යුතු ය. ඉන් එක වරක් සියලු දෙනාම එකට වදින්නට යොදා ගැනුම ඉතා මැනවි. එසේ එකට වදින අවස්ථාවේ දී පරමල් අස්කිරීම, අලුත් මල් ටිකක් පිළියෙල

කිරීම රැට පහත් හඳුන්කුරු දුල්වීම ආදී වතාවත් ළමයින් හට දින වශයෙන් බෙදා දීම ඉතා සුදුසු ය.

බුදුන් වැඳ අවසන් වූ විට හෝ ගෙදර කාටත් පහසු වෙන යම් වේලාවක් හෝ නියම කැරගෙන පිරිත් සූත්‍රයක් කියා ගැනීම ද බෞද්ධ චාරිත්‍රයෙකි. පිරිත් කටපාඩම් නැත්නම් පොත බලාගෙනැ කියන හැකි ය. එය සියළු දෙනාට ම නො කළ හැකි නම් දෙනුත් දෙනෙකුත් පොත බලාගෙන කියන විට අනෙක් අය වැඳ ගෙනැ අසා සිටිය යුතු ය. දිනකට එක සූත්‍රය බැගින් මාරුවෙන් මාරුවට මගෙල, රතන, එසේත් නැත්නම් කරණියමෙත්ත සූත්‍රයවත් සජ්ඣායනාය කළ යුතු ය. ඒ සූත්‍රය පාඩම් කර ගැනීම අපහසුත් නැත. කීමට වැඩි වේලා යන්නේත් නැත. ඒ සූත්‍රය සජ්ඣායනා කිරීම ආරක්‍ෂාවක් මෙන් මැ භාවනාවක් ද වෙයි.

පිරිත් සජ්ඣායනාවසානයෙහි ධර්මාවචාදයක් ද කළ යුතු ය. දෙමව්පියන් විසින් දු දරුවන්ගේ ඉගෙනීම හා හැසිරීම ආදී දවසේ කටයුතු විමසා බලා සුදුසු අවවාද දිය යුතුය . සුළු වේලාවක් කතාවක් කීම හෝ සුදුසු බණ පොතකින් කොටසක් කීම හෝ ඉතා අවශ්‍ය බව සැලකිය යුතු ය.

මෙසේ සමූහ වශයෙන් කරන කටයුතු වල දී කෙනෙකු දෙන්නෙකු අඩුවුවත් ඉතිරි අය එය නොවරද්දා කැරගෙන යා යුතු ය. මේ කටයුතු ළමයින් ලවා පමණක් කරවන්නට නො සිතා දෙමාපියන් ද සහභාගි විය යුතු ය. වැඩි දුර දිග කල්පනා නො කරන ඇතැම් අය කටයුතු බහුල යැයි කියා මෙබඳු කටයුතු අතපසු කෙරෙහි. තමන්ටත් ළමයින්ටත් රටටත් ජාතියටත් ආගමටත් වැඩක් වන, එසේ ම මෙලොවටත් පරලොවටත් යහපත් සැලසෙන මෙබඳු කටයුතු වලින් කාලය ප්‍රවේසම් කර ගන්නට යෑම නුවණට

හුරු නොවේ. එසේ කළොත් අන්තිම හුස්ම සැනසිල්ලේ හෙළන්නට නොලැබෙන බව සිතූ තබා ගත යුතු යි.

පන්සලට යෑම

පෝය සතරට මැ නොහැකි නම් මාසේ පෝය හා පසළොස්වක යන පෝය දෙකටවත් පන්සලට යෑම ද අවශ්‍යය.

ගෙදරදී ද දිනපතා බුදුන් වැඳීම ආදී කටයුතු කරනත් පන්සලට ගිය තරමට සිත ශාන්ත නොවේ. පන්සලට ඇතුළු වී විහාර ගේ දාගැබ-බෝධිය දකිනා විට හිතේ අමුතූම ප්‍රසාදයක් ශාන්ත භාවයක් ඇති වෙයි.

පන්සල ශාන්ත තැනෙකි. පින් කරන තැනෙකි. ඒ නිසා පන්සලට යන විට ශාන්ත විය යුතු ය. බලා සිටින කෙනෙකුට "මේ අය යන්නේ පන්සලට ය" කියා සිතෙන ලෙසට මැ යා යුතු ය.

මෙකල සමහරු පන්සලට යන විට ද වර්ණවත් ඇඳුමෙන් සැරසී යති. එය නුසුදුසු ය. වර්ණවත් ඇඳුම් ඇස් පොළඹවන්නෙකි. සිත් කළඹවන්නකි. එලෙසින් යන අයගේ එබඳු අදහසක් නැතත් එය නිරායාශයෙන් සිදුවෙයි. පන්සල එබඳු තැනක් නොවේ. ඇස් සිත් සන්සුන් කරන තැනෙකි. ඒ නිසා පන්සලට යන විට නියම බෞද්ධ චාරිත්‍රානුකූලව වාමි, සුදු ඇඳුමෙන් යන්නට මැ තරයේ ඉටා ගත යුතු ය.

පන්සලට යන්නට පෙර හොඳ මල් ටිකක් හා හඳුන් කුරු ආදිය ද පිළියෙල කර ගන්න. රැ වේලාවක නම් තෙල් හා පාන්තිර ද සුදානම් කර ගන්න.

පන්සලට ඇතුළු වීම

වැසි වේලාවක නම් කුඩ හිසලා ගියොත් පන්සලට ඇතුළු වන්නට පෙර වසා ගැනීමත්, දොරටුව ළඟ දී සෙරෙප්පු සපත්තු හා හිස් වැසුම් ගලවා ගැනීමත්, මෝටර් රථයකින් හෝ වෙන වාහනයකින් හෝ යන අය එයින් බැසීමත් ඉතා හොඳ බෞද්ධ චාරිත්‍රයෝ වෙති.

ඉදින් පන්සලේ සාමාන්‍ය මිදුලේ සපත්තු හා සෙරෙප්පු සහිතව ගියත් විහාරයේ - දාගැබේ - බෝධියේ මලුවට යන්නට පෙර හා ධර්මශාලාවේ - පොත්ගලේ - සංඝාවාසයේ ගෙවල්වලට යන්නට පෙර ඒවා ගැලවිය යුතු ය. සපත්තු සෙරෙප්පු නැතු වැ හිස් පයින් ආවා නම් වදින තැන්වලට ඇතුළු වන්නට පෙර පා දෙක පිරිසිදු කර ගන්නේ නම් මැනවි.

පූර්වයෙහි පසේනදී කෝසල ආදී රජවරු ද පන්සලේ දොරටුව ළඟදී ඔටුන්න පවා ගලවා බුදුරජාණන් වහන්සේ වදින්න ගිය බව අපේ පොත්වල සඳහන් වේ.

හැම දෙනා ම පන්සලට පැමිණෙන්නේ බුදුන් වැඳීමට නිසා එක පවුලේ අය වාගේ - සහෝදරයන් වාගේ කරුණාවෙන් මෙමතියෙන් හැසිරෙන්න. පන්සලට ඇතුළු වූ වේලාවේ පටන් ඉතා පිරිසිදු සිතින් කතා කරන්න. ක්‍රියා කරන්න.

දාගැබ - බෝධිය - විහාරය යන ත්‍රිවිධ වෛත්‍යය මැ තිබෙන තැනෙකැ නම් පළමුව දාගැබත්, දෙවනුවැ බෝධියත්, අනතුරුව ද ප්‍රතිමා වහන්සේත් වැඳීම ද පෙර පටන් පැවතෙන චාරිත්‍රයෙකි.

පිළිගැනීම

මෙකලා සිංහල බෞද්ධයන්ගේ අමුත්තන් පිළිගැනීම දෙයාකාර වී තිබේ. නියම සිංහල බෞද්ධ ක්‍රමය අතරට යුරෝපීය යන්ගේ පැමිණීමෙන් ඔවුන්ගේ පිළිගැනීම් ක්‍රමය ද පුරුදුවීමෙනි. යුරෝපීය ක්‍රමය අනුගමනය කරන්නෝ තුනිමනින් ඔවුනොවුන් සිප ගැනීමෙන් හා බහුල වශයෙන් අතට අත දීමෙන් ද පිළිගනිති. නියම සිංහල බෞද්ධයෝ තවමත් පුරාණ චාරිත්‍රානුකූල ව ආයුබෝවන් කියා අත් දෙක එකතු කොට ළය වෙතට ගැනීමෙන් පිළිගනිති.

කවර රටෙක කවර කෙනෙකුගේ වුව ද හොඳ සිරිත් පිළිගත යුතු ය. නරක සිරිත් අත්හළ යුතු ය. එහෙයින් තමන්ගේ වටිනා දේ පවා පැරණි යැයි අත්හැරීම වත් අනුන්ගේ දේ පරීක්ෂා නොකොට නිකම්ම භාර ගැනීමවත් සුදුසු නැත. ඒ නිසා හැම දෙයක් ම හොඳට පරීක්ෂා කොට බලා පිළිගැනීම හෝ අත්හැරීම හෝ කළ යුතු ය. එසේ නම් පිළිගැනීමේ ක්‍රම දෙකෙන් කවරක් වඩා සුදුසුදැයි සලකා බැලිය යුතු වේ.

චාරිත්‍ර ආගම හා සම්බන්ධ බැවින් යම් චාරිත්‍රයක් ගැන සලකා බැලීමෙහි දී තමන් අදහන ආගම අනුව ද බැලිය යුතු ය. එසේ මැ සනීපාරක්ෂාව හා පිටතින් සිට බලන්නෙකුට ඇතිවන හැඟීම අනුව ද බැලිය යුතු ය.

යුරෝපීය පිළිගැනීම් ක්‍රමයක් වන ඔවුනොවුන්ගේ සිප ගැනීම නම් බුද්ධාගමේ හැටියට කිසිසේත් හරි යැයි කිව නොහේ. සිත කෙලෙසීමට පොළඹවන මාර්ගයක් වන හෙයිනි. එසේ ම අතට අත දීම ද එතරම් සුදුසු බවක් නොපෙනේ. එයින් සිත් කෙලෙසීමට ඉඩ ඇති හෙයිනි. එබඳු පිළිගැනීම් ක්‍රම එකවරට ම පවී යැයි නොකිය හැකි

වෙනත් සිත කෙලෙසීම් ආදියෙන් පවි සිදුවීමටත් පසුව
භයානක විපත්ති වලට හේතු වීමටත් ඉඩ තිබේ.

ස්ත්‍රියකට පුරුෂයෙකුගේත් පුරුෂයෙකුට ස්ත්‍රියකගේත්
ස්පර්ශය විත්තදූෂණයට අතිශයින් ම උපකාරී වේ. එබඳු
ස්පර්ශයෙන් හටගත් සිත් කැළඹීම් සංසිදුවා ගත නොහැකි වැ
විපත්තියට පත් වූවන්ගේ සංඛ්‍යාව ද අඩු නොවේ. ඉන්ද්‍රියයන්
පිනවීම ජීවිතයේ පරමාර්ථය කොට ඇති යුරෝපීයනට එය
සුදුසු වුවත් කාමයන් ගෙන් වෙන්වීමේ පරමාර්ථයක් ඇති
බෞද්ධයනට නම් එය සුදුසු නොවේ.

සනීපාරක්ෂාව අනුව සලකා බලන විට ද සුදුසු බවක්
කිව නොහැකිය. දෙදෙනාගෙන් කෙනෙකුට බෝවන
රෝගයක් තිබුණොත් අතට අත දීමේ දී ඇතිවන ස්පර්ශයෙන්
රෝග බීජ මාරු වී ලෙඩ නැති අයට ද භයානක නින්දිත
රෝග හට ගන්නට ඉඩ තිබේ. එබඳු පිළිගැනීමකට පෙර
"ඔබට බෝවන රෝගයක් තිබෙනවාදැයි" අසන සිරිතක්
නැත. ඒ නිසා සනීපාරක්ෂාව අනුව එය හොඳ නැතැයි කිව
යුතු ය.

කලකට පෙර ඇමෙරිකාවේ ජනාධිපතිව සිටි ට්‍රෑම්ප්
මහතා විශාල පිරිසකට අතට අත දීමෙන් රෝගාකාර විය.
එවිට එහි උසස් වෛද්‍යවරයන් කීවේ "අතට අත දීමේ
සිරිත අත්හරින්නට කාලය දැන් පැමිණ තිබේ" යනු යි.

එපමණකුත් නොව ඔවුනොවුන් අත් අල්ලා මිරිකා
ටිකක් වැනීමෙන් බැහැර සිට බලා සිටින්නෙකුට ලොකු
හැඟීමක් ද ඇති නොවේ.

එහෙත් නියම සිංහල බෞද්ධ ක්‍රමයට අත් දෙක
එකතු කොට පපුව වෙතට ගෙන "ආයුබෝවන්" කියා

පිළිගැනීම ගැන ආගමානුකූලවැ පමණක් නොව සනීපාරක්ෂාව අනුව ද කිසිම වරදක් කිව නොහැකි ය. එය බලා සිටින්නෙකුට ඇති වන්නේ වෛරාග්‍ය සංසුන් අදහස් ය. මේ ක්‍රමයට රැජිණිය හෝ පිළිගැනීමේ දී දෙකට තුනට නැමී හෝ පාමුල වැතිර හෝ හීන දීන භාවයක් දක්වන්නට උවමනා නොවේ. දහස් ගණනක් වුව ද කාලය නාස්ති කිරීමක් වත් පීඩා විඳීමක්වත් නැතිවැ එක වරට ඉතා ගෞරවයෙන් පිළිගත හැකි ය.

සිංහල බෞද්ධයෙහි, වටිනාකම නොදැනීමෙන් අපේ ඉතා වැදගත් සිරිත් අත්හැර යුරෝපීය සිරිත් අනුගමනය කිරීම සම්පූර්ණයෙන් අත්හැරීමට දැන් කාලය පැමිණ තිබේ. එහෙයින් සිංහලයන් හෝ ආසියාතිකයින් හෝ පිළිගැනීමේ දී අතට අත නො දෙන්නටත් අපේ ශිෂ්ඨාචාරය අනුව "ආයුබෝවන්" කියා පිළිගන්නටත් තරයේ ඉටා ගත යුතු ය.

බෞද්ධයන්ගේ උත්සව - ගෙවදීම

බෞද්ධයන් අතර පැවැත්වෙන ආගමික හා ජාතික උත්සව ඇතත් මෙහි සඳහන් කරන්නේ ගෙවදීම, මංගල හා අවමංගල ගැන පමණ ය.

බෞද්ධයන්ගේ ගෙවල් දැකීමෙන් ම මෙය බෞද්ධ ගෙයක් යැයි දැනගත හැකිවන පරිදි පිළියෙල විය යුතුය. ඒ නිසා මතුටට බෞද්ධයන් විසින් තනවනු ලබන ගෙවල් සැලැස්ම - ජලැන බෞද්ධ සංස්කෘතියට අනුරූපව මැ සකස් කැර ගත යුතුය. එහි බුදුන් වැදීමට වෙන් වශයෙන් තැනක් තිබිය යුතුය. වෙනම කාමරයක් පිළියෙල කැරගත හැකි නම් ඉතා මැනවි.

සෑම ගෙයකම බෞද්ධ ගෙදරක් බව, දැන ගැනීමට ලකුණක් තිබිය යුතු ය. ගෙට ඇතුල් වන විට ම පෙනෙන්නට බෞද්ධ පින්තූරයක් එල්ලා තැබීමෙන් එය කළ හැකි ය.

බෝධිරාජ කුමාරයා අළුතෙන් තැනවූ ගෙය බුදුරජාණන් වහන්සේ හා සංඝයා වැඩම කරවා පරිභෝග කරවීය. ඒ බෞද්ධ චාරිත්‍රය ගෞරවයෙන් පිළිගත් බෞද්ධයෝ මෙකල ද අළුතෙන් ගෙයක් තැනූ විට පළමු වැ තුනුරුවන්ට පරිභෝග කැරවීමක් වශයෙන් පිරිත් දේශනා කරවා දන්දී ආගම සිහි කෙරෙති.

එහි දී තිස් පැයේ ආදී දිග පිරිතක් හෝ මහ දානයක් ම හෝ අවශ්‍ය යැයි කිව යුතු නොවේ. එහෙත් එය පුළුවෙන් හෝ කළ යුතු ය. පිළිවන් අය මහා පින්කම් කරන අතර අනෙක් අය ද තමාගේ ශක්තියේ පමණට හික්මුණු වහන්සේලා හතර පස් නමක් හෝ වැඩම කරවා ටික වේලාවක් පිරිත් දේශනා කරවා දන් දී පින්කම් මෙන් ම බෞද්ධ චාරිත්‍රය ද සම්පූර්ණ කළ යුතු ය. කවර ප්‍රමාණයක හෝ පින්කමක් කරන විට එය ඉතා හොඳින් හා ශ්‍රද්ධාවෙන් කළ යුතු ය.

මහ පිරිත් දේශනා කරන ඇතැම් ගෙවල්වල ගෙදර සිටින අය පිරිත් අසන්නේ ස්වල්ප වශයෙනි. එන යන නැදෑ මිත්‍රයන් සමඟ කථා කිරීමටත් ඔවුන්ට සංග්‍රහ කිරීම් ආදියෙහි යෙදී සිටිති. එය ඉතා නො මැනවි. ගෙදරට පැමිණෙන නැදෑ මිත්‍රයන්ට සංග්‍රහ කළ යුතුම ය. එහෙත් එය කළයුත්තේ ධර්මයට අගෞරවයක් නොවන ලෙසටම ය.

පිරිත් පින්කම්වලදී යටත් පිරිසෙයින් මහ පිරිත් දේශනාව අවසන් වන තුරුවත් ගෙදර අය ද අමුත්තන් ද ශ්‍රද්ධාවෙන් හා ගෞරවයෙන් පිරිත් ඇසිය යුතු ය. ඊට පසු

අමුත්තනට සංග්‍රහ කිරීම වෙනම කළ යුතු ය. එසේ නැතිව හික්කුන් වහන්සේලා පිරිත් දෙසන විට ඔවුනොවුන් කථා කෙරෙමින් සංග්‍රහ කරන්නටවත් ලබන්නටවත් යෑම ධර්මයට අගෞරවයෙකි. මහ පිරිත් දේශනාව අවසන් වී අමුත්තන් ගිය පසු ද ඇතැම්හු පිරිත් අසනවා වෙනුවට කතා කරමින් සිටිති. තවත් සමහරු නිදිමත වළකා ගැනීමට කියා නුසුදුසු ක්‍රීඩාවන්හි ද යෙදෙන බව ද දැනගන්නට තිබේ. ඒවා බරපතල වැරදි ය. ශ්‍රද්ධාවෙන් හා ගෞරවයෙන් පිරිත් ඇසිය නොහැකි නම් නුසුදුසු කතාවල හා ක්‍රීයාවල ද යෙදෙනුවාට වඩා නිදා ගැනීම ධර්මයට කරන ගෞරවයකි. මෙබඳු පින්කම් කෙරෙන්නේ ඉතා කලාතුරකිනි. සමහර විට අවුරුද්දට වරකුත් නොවිය හැකි ය. ඒ නිසා මෙබඳු කටයුතු ඉතා හොඳින් ම කරන්නට සිතට ගත යුතු ය.

ගෙවැදීමේ උත්සව මෙසේ බෞද්ධ චාරිත්‍රානුකූලව කරනුවා විනා සුරාවෙන් හා සත්ත්ව ඝාතනයෙන් කරන සංග්‍රහයෙන් හෝ වෙනත් නුසුදුසු විනෝද ක්‍රීඩාවලින් හෝ නොපවත්වන්නට සෑම බෞද්ධයෙක් ම සිතට ගත යුතු ය. එසේ ම බෞද්ධ චාරිත්‍රානුකූලව පිරිසිදු ලෙස ගෙවැදුනු ගෙවල් අපවිත්‍ර කරන සුරාව හා සත්ත්ව ඝාතනය කිසිවිටෙක වැද්ද නොගන්නට ද සියළු බෞද්ධයෝ ම ඉටා ගනිත් වා!

ආවාහ විවාහ මංගල

ආවාහ විවාහ මංගලයනට ප්‍රථම ආගම සිහිකිරීමක් වශයෙන් දන්දීම පිරිත් කියවා ගැනීම බුද්ධ කාලයෙහි පටන් පවත්නා යහපත් සිරිතෙකි. එසේ කිරීමෙන් පින් සිදුවෙනවා පමණක් නොවැ අහිතව ජීවිතය වාසනාවන්ත කැරැ ගැනීමට තුණුරුවන්ගේ පිහිටත් ධර්මාවවාදත් ලැබෙයි.

ආවාහ විවාහ මංගලෝත්සව ද මෙරට ශිෂ්ටාචාරයට ගැලපෙන ලෙස මැ සකස් කර ගත යුතු ය. පුරාණචාරිත්‍රානුකූලවැ පෝරුවේ සිටුවීම අෂ්ටක කීම ආදිය ඉතා මැනවි. සුරාවෙන් කරන සංග්‍රහය සම්පූර්ණයෙන් ම නැවැත්විය යුතු ය.

විදේශීය අබෞද්ධයින් විසින් අප ජාතියකට නැති ආගමකට නැති සංකර පිරිසක් කිරීම සඳහා පුරුදු කරවන ලද වේල් නම් වූ හිස් වැසුම හා බිත්තර සිය ගණනක් විනාශ කොට තනන කේක් ගෙඩිය වහාම නතර කළ යුතු ය.

මංගල ඇඳුම සඳහා කරන අධික මුදල් නාස්තිය පිළිවත් තරම් අඩු කළ යුතු ය. කවදා හෝ නොදක්ක නොදන්නා අයට නම් එබඳු අවස්ථාවල දී ඉතා ඉහළින් ඇඳ පැළඳ පෙන්නා තමන්ගේ ලොකුකම් හැඟවිය හැකිය. එහෙත් එබඳු උත්සවයනට පැමිණෙන්නේ සියළු තොරතුරු හොදින් දන්නා නැදෑ හිත මිත්‍රයෝ ය. ඉහළින් ඇඳ පැළඳ සිටියත් නොසිටියත් තමන්ගේ වත්පිළිවත් කම් ගැන ඒ අය හොදින් දනිති. ප්‍රමාණය ඉක්මවා වියදම් කිරීමෙන් විශේෂ නම්ඹුවක්වත් වාමෙට කිරීමෙන් නින්දාවක්වත් නොලැබෙනවා ඇත. එපමණක් ද නොව අධික වියදම් හා විකාර වැඩත් බලා "අනේ, මේ අය බොරු පෙන්නීමට ගොස් වැනසෙන සැටි" යි සමහරු අනුකම්පාවෙන් සමහරු ඊර්ෂ්‍යාවෙන් කපා කරන බව ඉතා ප්‍රකට ය. ඒ නිසා බෞද්ධයන්ගේ ආවාහ විවාහ මංගල මේ රටේ ශිෂ්ටාචාරයට අනුකූලව හා වාමෙට ද කරන්නට සියළු දෙනාම සිතට ගනිත්වා.

මංගලෝත්සවය අවසන් වූ විට හැමට පළමු සිද්ධස්ථානයකට යන්නට ද සිතට ගත යුතු ය. තමන් කැමති

ආරාමයකට කලින් දන්වා නියමිත වේලාවට ගොස් බුදුන් වැද සංඝයා ලවා පිරිත් සූත්‍රයක් කියවා ගෙන ධර්මාවවාදයක් ලබා ගැනීම අභිනව ජීවිතය වාසනාවන්ත කැර ගැනීමට ආධාර වෙනවා ඇත. ඒ නිසා ඒ වාරිත්‍රය නො පිරිහෙලා කළ යුතු ය.

මෙකල මංගලෝත්සව ස්ථානයට හික්කුන් වහන්සේ වැඩම කරවා පිරිත් කියවන සිරිතක් පටන් ගෙන තිබේ. අන්‍යාගමයන්හි එබඳු සිරිත් ඇතත් බෞද්ධයන්ට එය ගැලපේ ද? එහි ආගමික කටයුත්තකට නියම ලෙස ගෞරවයක් දක්විය හැකි තැනක් දැයි නුවණැත්තන් විසින් සිතා බැලිය යුතු ය.

සමහර පළාත්වල මංගලෝත්සවයන්හි දී ශබ්ද විකාශන යන්ත්‍ර යොදා කරන සෝෂාව ජන සමාජයට කරන මහ කරදරයෙකි. එබඳු නිශ්ප්‍රයෝජන ක්‍රියා ද නතර කළ යුතු ය.

අවමංගල

පූර්වයෙහි නම් අවමංගල කෘත්‍යය ප්‍රණෝත්සවයකි. එහෙත් මෙකල එය ද සාමාන්‍ය උත්සවයක් බවට හැරී තිබේ. එහෙයින් බෞද්ධයන් අතර කෙරෙන මතක වස්ත්‍ර පූජාව කුමක් සඳහා කරනු ලබන්නක් දැයි සිතා බැලිය යුතු ය.

මතක වස්ත්‍ර පූජා කොට පින් ලබාගෙන මියගිය තැනැත්තාට අනුමෝදන් කරවීමයැ, මෘත ශරීරය දෙස බලා මාගේ ශරීරය යම් සේද මේ මෘත ශරීරයත් එසේමයැ, මේ මෘත ශරීරය යම්සේ ද මාගේ ශරීරයත් එසේ යැයි අනිත්‍යය මෙනෙහි කිරීම යැ, මරණය වෙනුවෙන් ශෝකයට

පත්වුවනට අනිත්‍ය ප්‍රතිසංයුක්ත ධර්මදේශනාවක් කිරීම හා මියගිය තැනැත්තා තුළ මහජනයා විසින් ආදර්ශයට ගත යුතු හොඳ ගුණයක් වේ නම් එය ද පෙන්නාදීම යැ යන මේ කරුණු සතර මතක වස්තු පූජාවෙකින් ලැබිය හැකි ප්‍රයෝජනයෝ වෙති.

අවමංගලෝත්සවය ඉතා වාමෙට පැවැත්වූ බෞද්ධයන් විදේශීයන්ගේ පැමිණීම නිසාත් බොරු පෙන්නීමට මුල් තැනක් දෙන ඉගැන්වීම් ක්‍රම නිසාත් එය ද විචිත්‍ර උත්සවයක් බවට හරවා ගත්තත් එහි ඇති නිසරු බව හොඳින් කල්පනා කොට වාමෙට හා ප්‍රයෝජනයක් ලැබෙන පරිදි පැවැත්වීමට පිළියෙල කැරැ ගත යුතුය.

අවමංගලයට සුදුසු සුදුසාව ය යනු යුරෝපීය පාට විශේෂඥයින්ගේ පිළිගැනීමයි. පෙරදිග වැසියෝ පූර්වයෙහි පටන් ම අවමංගලෝත්සවයන්හි දී සුදු ඇඳුම් ඇන්දා හ. එහෙයින් බෞද්ධයින්ගේ අවමංගලෝත්සවයන්හි දී සෑම දෙනා ම සුදු ඇන්ද යුතුය. ශෝකය ප්‍රකාශ කිරීමට කළු පටියක් ම උවමනා නැති බැව් සලකන්න.

මිනී පෙට්ටිය සඳහා අධික ලෙස වියදම් කිරීම ද නතර කළ යුතුය. පෙට්ටිය වාමෙට තනා ඇතුළත පිට දෙකම සුදු රෙදි වලින් වසා පිළියෙල කරගත හැකි නම් ඉතා මැනවි. මහ තොරන් සහ ගෙඩි ගෙවල් බැඳීම ද අනවශ්‍යය. මල් වඩම් ද නතර කළ යුතු ය. ඒ සඳහා කරන වියදම් මළ තැනැත්තා නමින් ප්‍රණය කටයුත්තකට දෙන ලෙස නැදැ හිත මිතුරන්ගෙන් ඉල්ලීමක් කිරීම මැනවි.

මතකවස්තු පූජාව ආදී ආගමික කටයුතු සඳහා එක් හිඤ්ඤන් වහන්සේත් ප්‍රමාණවත් ය. බොහෝ හිඤ්ඤන් වහන්සේලා වැඩිම කරවන්නේ බොහෝ පූජාවල් කොට

පින් රැස මිය ගිය තැනැත්තාට අනුමෝදන් කරවීමට ය. එය ද අද සමහරු පෙන්වීමට කරන දෙයක් බවට හරවාගෙන තිබේ. එහෙත් බුරුමය ආදී බෞද්ධ රටවල ඒ වාරිත්‍රය තවමත් එසේම ය. එරට සමහරු තමන්ගේ ශක්තියේ පමණට හිඤ්ඤන් වහන්සේ නම දෙනම, හතර පස් නම වැඩම කරවා මතක වස්ත්‍ර පූජාව කෙරෙහි. ධනවත් අය මිය ගිය තැනැත්තාගේ වයසේ ගණනට හිඤ්ඤන් වැඩම කරවා සිවුරු පිරිකර රාශියක් පූජා කෙරෙහි. එහෙත් මිනී පෙට්ටිය හා අනෙක් කටයුතු සඳහා වියදම් කරන්නේ ඉතා ස්වල්ප වශයෙනි.

මෙරට සමහර පළාත්වල මෘත ශරීරය සමඟ හිඤ්ඤන් වහන්සේලා වැඩම කරවීමේ වාරිත්‍රයක් ද පවතී. එය කවර ලෙසකින් වත් සුදුසු නැත. ඒ නිසා එය නොපමාව ම නතර කළ යුතු ය. හිඤ්ඤන් වහන්සේ වැඩම කරවන්නේ මිය ගිය තැනැත්තාට ගෞරව කිරීමට නොව මතක වස්ත්‍ර පූජා කොට පින් ලබාදීමට ය. මෘත ශරීරය දකින්නට සැලැස්වීම සුදුසු වුවත් හිඤ්ඤන් වහන්සේලා පැමිණෙන්නේ මහා සංඝයා වෙනුවෙන් නිසා සංඝ රත්නයට අගෞරව නොවන ලෙස ම සියළු කටයුතු යොදා ගත යුතු ය.

මෙකල සමහරු ඇතැම් පුරාණ වාරිත්‍ර වාරිත්‍ර වරදවා පවත්වති. කෙනෙකුට අන්තිම ගෞරවය දක්වන අවස්ථාවන්හි කරන ප්‍රදක්ෂිණාව ද මින් එකකි.

ප්‍රදක්ෂිණා කිරීම නම් ගෞරව කරනු ලබන පුද්ගලයාට හෝ වස්තුවට හෝ තමන්ගේ දකුණු පැත්ත සිටින සේ වටේට යෑමයි. වන්දනීය පුද්ගලයෙකුට හෝ වස්තුවකට නම් වැදගෙන එසේ යනු ලැබේ.

කෙනෙකුට අවසාන ගෞරවය දක්වන අවස්ථාවන්හිදී ද මේ වාරිත්‍රය පවත්වන ලදී. එහෙත් එය මෙකල වරදවා සිදු කෙරෙහි. ඉතා ළඟ හිතවත් නැදෑ හිත මිතුරෝ මිනී පෙට්ටිය ඔසවාගෙන දරසෑය හෝ වළ හෝ තුන් වාරයක් ප්‍රදක්‍ෂණා කෙරෙහි. කිසි තේරුමක් නැති වැඩකි. එයින් ගෞරව කෙරෙන්නේ මළ තැනැත්තාට නොව දරසෑයට හෝ මිනී වලට ය.

ඒ පිළිබඳ නියම වාරිත්‍රය කුමක් ද? ආදාහනයක් නම් ආගමික කටයුතු නිමවා මාත දේහය දරසෑයේ තබන්න. භූමදානයක් නම් මාත දේහය වළ මත තබන්න. අනතුරුව ගෞරව කරනු කැමති අය මාත ශරීරයට තමන්ගේ දකුණු පැත්ත සිටින සේ වරක් දෙවරක් හෝ තුන් වරක් හෝ ප්‍රදක්‍ෂණා කළ යුතුය. එයින් මළ තැනැත්තාට අවසාන ගෞරවය නිසි පරිදි කළා වෙයි.

මෙහි සඳහන් කෙළේ බෞද්ධයන්ගේ ප්‍රධාන උත්සව තුනෙකි. මේවා නැදෑ හිතමිතුරන් ද පමුණුවා ගෙන කරන උත්සව වුව ද පිළිවන් තරම් වාමෙට තමන්ගේ ආගමික ප්‍රතිපත්තීන්ට හා ශිෂ්ටාචාරයට ද ගැලපෙන්නට සිදු කළ යුතු ය.

සෙසු වාරිත්‍ර

මේ හැර බත්කැවීම, කන්විදීම, අකුරු කියවීම් ආදී අනෙක් උත්සව නොයෙක් දෙනාට නොකියා, උච්චතා නම් ළඟම ශ්‍රෝති මිත්‍රයන් කීප දෙනෙකුත් කැඳවාගෙන නිහඬවෑ වාමෙට පැවැත්විය යුතු ය. බත්කැවීම් ආදී සුළු උත්සව ද විශාල ලෙස පවත්වන්නට යෑම තමන්ට මෙන් මෑ ජන සමාජයට ද මහත් කරදරයෙකි.

මංගලෝත්සවාදිය වාමෙට කිරීමට නොපෙළඹුනොත් එසේ ම නැදෑ මිත්‍රයන් කැඳවීම ප්‍රධාන උත්සවයනට පමණක් සීමා නොකළ හොත් අපේ සමාජය මහත් පරිහානියකට පත් වෙනවා ඇත. මහා ධනවතුනට කෙසේ වෙතත් මධ්‍යම පන්තියේ අයට තමනට ලැබෙන මාසික ආදායම උත්සව වලට දීමට මදිවෙනවා ඇත. එයින් ණය තුරුස් වී දැනට පවත්නා ආර්ථික පරිහානිය තවත් උග්‍රවෙනවා පමණක් නොව ශරීරයට උවමනා පෝෂ්‍යාභාර ගන්නට මුදල් නැති වීමෙන් සෞඛ්‍යයෙන් ද පිරිහී අපේ ජාතිය නැත්තට ම නැතිවී යන්නේ ය. එපමණක් නොවෑ තමන්ගේ උවමනාවන් කෙසේ හෝ පිරිමසා ගන්නට සිතා අල්ලස් ගැනීම, රේස් ආදී සුදු වල යෙදීම් ආදියෙන් මනුෂ්‍යයා ගුණයෙන් ද පිරිහෙන්නේ ය. ඒ නිසා ශ්‍රී ලංකා ජනතායකයෙනි, ජාතියට අවංක හිතවත් කමක් තිබේ නම්, ජාතිය පිරිහීමෙන් මුදවා ගැනීමට බිංදුමාත්‍රයක් වත් හැඟීමක් තිබේ නම් මෙකී උත්සව වාමෙට පවත්වා සාමාන්‍ය ජනයාට ආදර්ශයක් දෙන්නට සිතා ගන්නේ නම් මැනවි.

මෙසේ ලෝකයට අනන්ත වූ ශාන්තියක් සලසා වදාළ බුදුරජාණන් වහන්සේට මාගේ නමස්කාරය වේවා. උන් වහන්සේගෙන් සිදු වූ ශාන්ති අතුරෙන් එකක් වූ වාරිත්‍ර ධර්ම ගැන විස්තරයක් කළේ සංකර සිරිත් අතහැර නියම බෞද්ධයන් වශයෙන් වාරිත්‍රානුකූල වෑ ජීවත්වීමේ කාලය දැන් පැමිණ තිබෙන හෙයිනි.

සියලු සත්ත්වයෝ සුවපත් වෙත්වා!

බෞද්ධ ළමයාගේ දස පිළිවෙත

1. නීතිපතා නැගිටී කෙණෙහි ද නිදනට පෙර ද තිසරණ පන්සිල් සමාදන් ව "මම සුවපත් වෙමි වා" "සියලු සත්ත්වයෝ සුවපත් වෙත්වා"යි මෙන් වඩා එය ක්‍රියාවෙහි යෙදීමට උත්සාහ දැරීම.
2. අතින් හෝ පයින් හෝ අන් කිසි ආයුධයකින් හෝ කිසිවෙකුට හිංසා නොකරන්නට උත්සාහ දැරීම.
3. බැණ වැදුණත් විහිළුවට වත් කිසිවකුට හිත රිදෙන වචනයක් පාවිච්චි නොකරන්නට උත්සාහ දැරීම.
4. අසරණ මිනිසකුට හෝ තිරිසනකුට දුකක් පැමිණි කල ඊට හැකි පමණින් උපකාර කරනට උත්සාහ දැරීම.
5. මවුපියනට ද වැඩි මහලු සොහොයුරු සොහොයුරියනට ද ගුරුවරුනට ද ගුණයෙන් හා වයසින් වැඩුණු සෙස්සනට ද නිසි ගෞරවය දීමට උත්සාහ දැරීම.
6. තමන් නිසා කිසිවකුට කරදරයක් නොවීමට උත්සාහ දැරීම.
7. අනුන් දෙන අවවාදය ඉතා සතුටින් පිළිගැනීමට උත්සාහ දැරීම.
8. අනුන්ගේ වරදට වඩා ගුණ කීමට හා සෙවීමට උත්සාහ දැරීම.
9. දුම්, මත්පැන් නොබීමට උත්සාහ වැඩීම.
10. ඉතා පිරිසුදු වීර චරිතයකින් යුතු ව විසීමට උත්සාහ දැරීම හා දිනපතා යම් හොඳ දෙයක් කොට පින් පොතක ලියන්නට උත්සාහ දැරීම.